

עש"ק פר' ויקהל תשע"א

דעה חכמה לנפשך

פרשת ויקהל

שיחות הר"ן

נשמתין חדתין

פר' תרומה תשע"א

שיחות קודש
מאת מו"ר שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון
"ים החכמה"

שע"י ישיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
רח' אהלי יוסף 4, ירושלים עיר"ק תובב"א

להלן רשימת שיעורי התורה המתקיימים בבית מדרשינו במשך השבוע

שיעורים באדיש

- ❖ שיעור בנמרא מסכת בבא בתרא, מפי הר"ג המפורסם ר' יהושע כהן שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 4:00-5:00 אחה"צ.
- ❖ שיעור בשער הכוונות למהר"י זי"ע, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 7:00-8:30 בערב.

שיעורים בלשח"ק

- ❖ שיעור בספה"ק שיהות הר"ן, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, וסדר התרת קללות לפי מנהג הרש"ש זי"ע, בליל שישי בשעה 8:00.
- ❖ שיעור קודש ברעוויא דרעוויין שלוש סעודות (מוזמן צה"כ דר"ת).

ניתן לשמוע שיעורי מו"ר שליט"א ב"קול הלשון"

- ❖ **שיעורים באדיש:** טל' 03-6171086 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)
 - שיעור בספה"ק אוצרות חיים – שיעור מס' 1 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-61)
 - שיעור בספה"ק רחובות הנהר, נהר שלום, סידור הרש"ש – שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-63)
 - שיעור בחסידות (פר' השבוע) – שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-62)
 - שיעור בספר נתיב מצוותיך ואוצרות חיים – שיעור מס' 5 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-65)
 - שיעור בשעה"כ שבת – שיעור מס' 6 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-66)
 - שיעור בספר אדיר במרום לרמח"ל (טל' 03-6171041) – שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-62)
- ❖ **שיעורים בלשח"ק:** טל' 03-6171041 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)
 - שיעור בספר התניא – שיעור מספר 1-2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
 - שיעור בסה"ק שיהות הר"ן (ושער יחז"א) – שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-3)
 - שיעור בסה"ק ליקוטי מוהר"ן – שיעור מס' 1-3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-6-5-2-4)
 - שיעור בסה"ק עץ חיים – שיעור מספר 1-1 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
- ❖ **שיעורים באנגלית:** טל' 03-6171002 2-4-9

כמו כן ניתן לשמוע כל השיעורים בזמן אמירתם בטל' 03-6171002 (באמריקא: 6469777900).

אפשר להשיג הקלטות השיעורים ממערכת קול הלשון בטל' 02-5816622.

ניתן לקבל את הקונטרס מידי שבוע בדואר אלקטרוני ע"י משלוח בקשה לכתובתנו:

tc7@neto.bezeqint.net

ויהי רצון שבבית התורה הקדושה נזכה להתדבק בו ית' בראוי
ולעשות רצונו בלבב שלם למען לא נכוש ולא נכלם לעולם ועד
ונזכה בולנו יחד לביאת משיח צדקינו בב"א.

מכון "יום החכמה"

ת.ד. 5245 ירושלים

טל': 057-3153884 טלפקס: 05889584-02

דא"ח רעוא דרעוין פרשת ויקהל תשס"ז

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם: (שְׁמוֹת כ"ה, א')

וברש"י חק': ויקהל משה. למחרת יום הכיפורים כשירד מן ההר והוא לשון הפעיל שאינו אוסף אנשים בידים אלא הן נאספין על פי דבורו ותרגומו ואכניש.

א. עניין יום מחרת יום הכיפורים שבו הקהיל משה את בני

הנה יש להבין העניין שדייקא למחרת יום הכיפורים הקהיל משה את העם וידבר אליהם אלו הדברים, וידוע מאמר הבעש"ט חק' שמחרת יום הכיפורים הוא "גאטס טאג" (יומא של הקב"ה), ויבואר כל זה בהקדם ביאור עניין כוונת קריאת שמע שאיתא בכוונות שבשמע ישראל ממשיכים המוחין דו"ק דאימא שהיא בינה, ולכאורה יש להבין שהרי בשמע ישראל צריך איש היהודי להתבונן באור האחדות הפשוט לראות האיד שכל המציאות הכל אלקות, וזו ההתבוננות היא בבחי' המוחין דאבא-חכמה שעניינו ביטול במציאות היינו שאין עוד מלבדו ית', ולא בבחי' המוחין דבינה שעניינו ביטול הישות, וא"כ מה פשר הדברים שצריך לכוון במוחין דאימא.

ב. שתי מדרגות בדבקות הבורא ית' ומבואר בכתבי הרה"ק רצ"ה מזידיטשוב כי ישנן שתי בחינות בדבקות הבורא ית', יש בחי' שהיא כמו שהבן שהולך אצל אביו בדרך שמלמטה למעלה, ויש בחי' שהאב הולך אצל בנו והיא בדרך מלמעלה למטה, ועניין שמע ישראל הוא שבשעה שיהודי מרגיש איך ששרוי בעלמא דפרודא בעולמות ביי"ע (בריאה עשיה יצירה), אזי צריך להשתוקק לעלות אל עולם האחדות אל עולם האצילות, והדרך לעלות לשם הוא בכח המוחין דו"ק דאימא שהם המוחין דבינה, דבינה עניינה אש שעולה ומיטמרת מלמטה למעלה, ואף שעולם האחדות שהוא עולם האצילות אין עניינו בינה אלא הוא בבחי' אור החכמה אור האחדות הפשוט, אמנם הדרך לעלות ולשכון בעולם האצילות הוא דרך עולם הבינה דייקא שבכוחה להעלות את האדם עד שיצא מעלמא דפרודא ויכנס לעולם האחדות, וזהו בדרך שהבן הולך אצל אביו, שאביו הוא בבחי' עולם האחדות והבן עולה אצלו בכח אש הבינה ומסירות נפש בבחי' שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, משא"כ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהוא בבחי' יחודא

תתאה הוא בדרך האב הולך אצל הבן היינו שהעליון יורד ומאיר למטה בעולמות הנפרדים, ואז יש סכנה גדולה מאחיזת החיצונים ולפיכך היא נאמרת בחשאי ובשתיקה, וזה בחי' 'למחרת יום הכיפורים' שיום הכיפורים הוא בבחי' אימא כגודע, שהשתמשו בו באש הבינה, וע"י זה באים למדרגת מחרת יום הכיפורים שהוא יומא של השי"ת בבחי' אבא שהוא חכמה, ואזי ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, שמושה העלם לבחי' המוחין דאבא בבחי' האור של משה בעצמו שהוא בבחי' היסוד דאבא (ע"ה ש"ח פ"ד) וציווה על יום השבת שהוא בחי' חכמה וביטול.

ג. סוד הדבקות שבבחי' סובב כל עלמין

והנה שבת קודש הוא מקור ושורש הקדושה, ויש בה ג' זמנים מחולקים, והיינו שבלי שבת ממשיכים את שלמות המוחין דבינה, ובצפרא דשבתא ממשיכין את אור החכמה, ובעת רעווא דרעווין נמשכים המוחין דכתר, והעניין כי ישנם ב' מיני יחודים, והם בחי' היחודים דסובב כל עלמין והיחודים של ממלא כל עלמין, ואלו היחודים של ממלא כל עלמין הינם היחודים של כל העולמות ונעשים ע"י השמות הק' והכוונות שגילה רבינו האר"י הק', ואמנם אמר הבעש"ט הק' שלמעלה מכל אלו היחודים הם היחודים שנקראים אותיות בלי פירוש והינו יחודים של מדרגת **סובב כל עלמין**, דבשעה שהשי"ת צמצם אורו הא"ס אזי נשאר בחי' אותיות בלי פירוש והיינו בחי' הרשימו של האור אין סוף בבחי' עולם המלבוש שהם אותיות בלי

פירוש, וכאשר האדם מיחד היחודים הללו אזי מתקשר ומשתעשע בעצמות המלך ב"ה, והוא מבלי כל הכוונות שהם בבחי' גילוי אור ה' תוך העולמות, כי כל עניין הרשימו של הצמצום הוא בבחי' הכלי שעל ידו יוכל האדם להתדבק שוב במלכו של עולם ולהשתעשע באביו שבשמים בבחי' השעשועים של עולם המלבוש, ולא שיהא כל דרך כוונתו בהשמות והכוונות על מנת שיהא למדן וצדיק שכביכול מעופף בעולמות ומשיג השגות וגילויים, כי גם כל הכוונות שגילה רבינו האר"י ל בדרך ממלא כל עלמין צריכים לקבל אורם מן היחודים הק' של בחי' סובב כל עלמין, ואמנם בבחי' הסובב כל עלמין לית לן תפיסה ביה כלל ולפיכך עשה השי"ת הצמצום והשאר רשימו בכדי שנוכל ע"כ להתקשר בעצמותו ית' ע"י עולם המלבוש שהם אותיות ללא פירוש בבחי' שעשועי המלך בעצמותו ית'.

וע"י שמתקשרים ומתדבקים באור הסובב כל עלמין בכך נתקשרים בנקודת האמת לאמיתה והוא האור השרשי והאמיתי שמאיר גם בבחי' הממלא כל עלמין, כי הרשימו של האור א"ס הוא השורש אל הקו שמאיר בבחי' ממלא כל עלמין, כי זאת עיקר עבודת איש היהודי להשתעשע בעצמות המלך ולא שיהא כל מגמתו להיקרא מקובל ובעל השגה וכו', וכן הוא הדבר בלימוד התורה הק', שלא יהא עיקר דרך לימודו בשביל להיקרא רב ולמדן ושיוכל לחדש חידושים ולאמרם ברבים, אלא כל זה הם תוצאות חיים משורש ועיקר הנקודה שבלמוד התורה שישתעשע עם המלך ב"ה בעצמותו, וגם כשלומד ואינו

ידם מזמרים כל העריצים ומכריתים את החוחים וכן בכח השבעים תיבות של קידוש שכנגד שבעים אומות, ומסירים כל ההסתרות והמסכים שישנם על נשמות ישראל בכל ימות השבוע וחוזרים להתדבק באור המאציל העליון, ועולים מבחי' עולמתא שפירתא דלית ליה עינין, שכל ימות החול אין לבני ישראל עיניים ונמצאים בפירוד ובשבת קודש מקבלים עיניים טהורות, וכדאיתא בכוונות לכוון בעין שם הוי"ה במילוי יא"ה (היינו יו"ד ה"י וא"י ה"ה) שעולה בגמ' ח"ן, וכלומר שצריך לצאת ולעלות מבחי' העדר החן של הפירוד דימות החול ולכנוס אל הח"ן האמיתי דקדושה של יום השבת ולהשתוקק באש הבינה לחזור שוב אל מקום האחדות אל האור א"ס ב"ה, וכמו ביום הכיפורים שעיקר עבודת היום הוא בבחי' העבודה של 'לא מטי' (וכדאיתא בכתבי המגיד הגדול ממעוריש וכן הוא בדברי הרה"ק מקאזניץ), והיינו שכמו בעת שהאדם נושם ומכניס האויר בקרבו זהו בבחי' 'מטי', וכשמוציא ומחזיר האויר לשורשו זהו בבחי' 'לא מטי', וכן בחי' העבודה דממלא כל עלמין הוא בבחי' מטי שממשיך רוח חיים בקרבו, ולא מטי היינו שמבקש שוב לחזור ולהיכלל במאציל העליון בבחי' סובב כל עלמין.

וזאת עיקר עבודת יום הכיפורים להשתוקק באש הבינה לחזור שוב ולהיכלל בשורשו במאצילו, וכדוגמת נדב ואביהוא שהשתוקקו בכל נפשם לצאת מתוך גופם ולילך ולעלות למעלה ממדרגת הגילויים של העולמות וההשגות שבבחי' ממלא כל עלמין ולחזור לצור מחצבתם אל אור האחדות

מבין אף אות אחת צריך לשוב ולשמוח על שזוכה להשתעשע בשעשועי המלך ב"ה ולמלא בפיו מילות ואותיות התורה למעלה מכל הפירושים, ועי"כ לבסוף יזכה גם להבין ולהשיג כל דברי התורה שהם רק בבחי' הלבוש שרצה הקב"ה לזכות את ישראל, והכל נמשך מנקודת האמת לאמיתה מהאור הסובב כל עלמין ע"י שמתדבק באותיות בלי פירוש ומיוחד יהודים בפשיטות ללא למדנות וללא השגות, אלא כל מגמתו בלימוד התורה ליחדא קוב"ה ושכינתיה וליתן נחת רוח למי שאמר והיה העולם ולהשתעשע עם המלך ב"ה ועם אותיות התורה שהם השורש לכל השמות הק'.

ד. עניין עבודת ליל שבת קודש

ואולם אין יכולים בבת אחת להגיע אל זו הנקודה של סובב כל עלמין ואל אור האחדות הפשוט, אלא יש לעלות בסולם העליה העולה בית ה' מדרגה אחר מדרגה, וזאת היא בחי' העבודה דליל שבת קודש שמרבים בו ביהודים קדושים שעל ידם מתעלים מעלמא דפרודא של ימות החול וחוזרים להתדבק במלכו של עולם, ועיקר העליה נעשית ע"י אש הבינה דוגמת המוחין שממשיכין בקר"ש שהם המוחין דו"ק דאימא שעל ידם באים אל בחי' 'אחד' אל האחדות הפשוט, וכן בליל שבת קודש ממשיכין המוחין דחג"ת דישמו"ת אשר בבחי' מדרגת הבינה הכוללת (כמובא בשעה"כ), ובכך הבן הולך אצל אביו בכח אש ההשתוקקות של ליל שבת שהוא בחי' האש של יום הכיפורים שמשותקים בו לחזור אל שורש ומקור הכל אל האור א"ס ב"ה, וכן זה העניין שמרבים בזמירות בליל שבת שעל

הפשוט, דבעולם האצילות שורש הבינה הוא בבחי' לא מטי, דבינה עניינה השתוקקות ומסירות נפש לבטל בחי' הכלים והפירוד לשוב להיכלל באור הפשוט, וע"כ למחרת יום הכיפורים מתגלה אורו הפשוט ית' בבחי' היסוד דאבא, ולפיכך למחרת יום הכיפורים – ויקהל משה את כל קהל בני ישראל' שמשו רבינו הוא בבחי' האור היסוד דאבא כנ"ל, וכן הוא בליל שבת קודש שהוא הכנה על יום השבת שבו ממשיכין אור החכמה אור האחדות האור של ויקהל משה שהוא האור של ביטול במציאות השי"ת.

ה. סדר העבודה בצפרא דשבתא

והנה בחי' העבודה דליל שבת קודש היא בסוד העבודה של יצחק אבינו, דיצחק אתון ק"ץ חיה יחידה כמובא (קהלת יעקב ערך י"צ), היינו שנכספה וגם כלתה הנפש להיכלל ביחידו של עולם, ואמנם בצפרא דשבתא מתגלה ומאיר אור החכמה בסוד שהאב הולך אצל הבנו כנ"ל, כי החכמה משולה למים היורדים מלמעלה למטה בבחי' (שה"ש ד', ט"ו) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, וכדאיתא בתקונים (דף פ"ז ע"א) מעין דא חכמה. והיינו שצריך האדם לבטל רצונו אל השי"ת ולהסכים להוריד ולהמשיך גילוי האלקות ואור האחדות הפשוט תוך כל העולמות ולהמשיך אלקותו ית' בקרבו בכל קומתו בבחי' ראש תוך וסוף, ולייחד כל המדרגות והעולמות אל אחדותו ית', ולא ישאיר מקום פנוי שנפרד מאחדות הבורא ח"ו, ואפי' שבגילוי עדיין ישנם אי אלו פירודים והעלמות אמנם באמת בהעלמה הכל בכל

הוא מבטל באור השי"ת, וכמו שהבעש"ט הק' פעל אצל תלמידיו שיעשו תשובה בכל קומתם וימשיכו אור אלקותו ית' עד לבחי' העקביים, והיינו שהיו יכולים ליקח כל המקומות והמקרים הנפרדים שנראים לאדם שהוא כנפרד לגמרי ח"ו מאור השי"ת וכולו אומר ישות ופירוד וגם את זאת ירימו תנופה לה', וזאת היא מדרגת אברהם אבינו ע"ה שעליו העיד השי"ת (בראשית י"ה, י"ט): כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הוי"ה, היינו שאברהם ביטל כל העניינים שבעולם לכבוד הבורא ית"ש ולרצון תורתו הק', ואין זאת עבודת הביטול תלויה דוקא בהבקשה לעלות למעלה ולהיכלל במאצילו, אלא אדרבה היא נעשית ע"י בחי' הירידה מטה מטה עד עקבי עקביים למקום הפירוד והישות הגמור ולבטל כל המציאות אל האחדות וגם שם לגלות כבוד ה' ואור אחדותו הפשוט.

ו. סדר העבודה של עת רעווא דרעווין

ואלו בחינות ב' העבודות שצריך איש היהודי לילך בהם, דעבודת ליל שבת קודש היא בבחי' קו שמאל שיעלה באש הבינה להשתוקק להיות נכלל באור א"ס, ועבודת יום השבת הוא לנשות לצד ימין לדרך החכמה לבטל עצמו לפני השי"ת להמשיך אור ה' עד למטה למטה בתחתית העשייה שמיעוטו טוב ורובו רע ולגלות שם אחדות הבורא ית', בסוד הכתוב (זכריה י"ד, ד'): ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, היינו שגם במקום ההסתרה הצדיק מגלה שהכל אלקות ומייחד בכל המקומות את

להמשיך גילוי ארו ית' בתחתונים ומגלה כבוד ה' ית' במקום הצמצום וההסתר הגדול ביותר, כי הדבקות האמיתי בבורא ית' הוא כאשר מצד אחד הוא מתדבק בבחי' האותיות בלי פירוש ומשתעשע בשעשועי המלך בעצמותו, ובאותו הזמן יכול להשיג המלך ה' גם בכל השכליים הפרטיים ולגלות כבוד ה' בכל שייפא ושייפא ובכל מדרגה ומדרגה ואפי' במקומות הנפרדות כמקום נחש ועקרב גם שם יבטל הכל למציאות האחדות הפשוט.

ה. סוד ר"ח ניסן ר"ה לרגלים

זזה עניין שבר"ח ניסן שהוא ר"ה למלכים דייקא באותו היום הוקם המשכן ואותו היום נטל עשר עטרות, כי ר"ח הוא בחי' מלכות כנ"ל, ואמנם אין הקמת המשכן דוחה את השבת, כי שבת היא ראשית הקדושה, שצריך בתחילה לעלות אל אור האחדות הפשוט שהוא בבחי' השבת, וע"י שבאים אל מקום האחדות להשתעשע עם המלך בעצמותו רק אז יכולים לבנות ולהקים המשכן שמשכינים וממשיכים אור ה' בכל שייפא ושייפא ובכל דרגה ודרגה עד שמגלים כל עשר העטרות בסוד העשר ספירות הק' שמגלים בכולם את כבוד ה', שזוהי בבחי' קדושת ראש חודש שמגלים כבוד ה' בכל המדרגות ובכל הספירות, ואמנם באותו הזמן צריך להיות גם במדרגת 'לא מטי', כי זה אשר היה סיבת מיתת נדב ואביהוא שהיו רק במדרגת לא מטי ולא הילכו בדרך מטי ולא מטי בב"א, וע"כ צריך איש היהודי להיות בכל זמן בבחי' מטי ולא מטי בב"א, היינו מצד אחד לחשוך ולהתגעגע להיות נכלל במאצילו באין

אחדותו ית', ואמנם תכלית התכליתים האמיתית מתגלה רק ע"י בחי' נחלת יעקב אביך שהוא המקשר ומחבר ב' הבחי' דאברהם ויצחק יחדיו, והיינו שהצדיק אמת עולה מצד אחד בהשתוקקות וכלות הנפש להיות באור ה' ולהיכלל בחיי החיים ב"ה, ומשתעשע בשעשועי המלך בעצמותו, ובאותו מקום ממש הוא מבטל עצמו לפני המלך בתכלית ההתבטלות עד מקום הנמוך והתחתון ביותר, כי באמת הצדיק מייחד כל העולמות עליון ותחתון בב"א, שבכל המקומות כולם הוא רואה רק את האור א"ס ב"ה, ואעפ"כ הוא מבטל עצמו בביטול הגמור להוריד ולהמשיך המים עליונים תוך המים תחתונים, והוא בסוד מנחת שבת קודש שממשיכים בו אור הכתר בבחי' מטי ולא מטי בב"א, ומתענג על הוי"ה ב"ה ומתבטל לגמרי לפניו ית' להמשיך אורו עד עקבי העשיה לגלות שאין עוד מלבדו.

ז. עניין יום השבת וראש חודש

ששניהם הם בבחי' מלכות

ובהפטרות פרשת החודש כתיב (יחזקאל מ"א, א'): כה אמר ה' וכו' וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח, כי יום השבת וגם ר"ח שניהם הם בבחי' המלכות, ומבאר הרה"ק ר' אהרן מסטרעשלע החילוק בינותם, שיום השבת מאיר בו האור דעתיקא סתימאה אור האחדות הפשוט, וביום החודש מתגלה בו השכינה להאיר בתחתונים, ובאמת שני הדברים עולים בחדא מחתא, שהצדיק בכוחו לייחד לשני הבחי' הללו בב"א, שמצד אחד הצדיק חושב במחשבתו וחושק לעלות ולשכון בעליונים להיכלל במאצילו, ומצד שני חושב מחשבות

הגמור בבחי' יום הכיפורים ומצד שני לבוא לבחי' למחרת יום הכיפורים שהוא בבחי' אור החכמה שמבטל עצמו לרצון הבורא להשכין שמו הגדול בתחתונים ולהמליכו בכל מקום ובכל דרגא, ולכן דייקא באותו היום הקהיל משה את בני ישראל וציווה עליהם את השבת ואת מלאכת המשכן, כי שבת הוא הכנה על ראש חודש בסוד ויום השבת יפתח ויום החודש יפתח שע"י שבאים אל האחדות הפשוט שבבחי' השבת יכולים לגלות השכינה בתחתונים בסוד ראש חודש ולבטל כל הטומאות והקלי' בסוד מהרת הפרה שקודמת לשבת החודש.

ט. סוד האפיקומן וקרבן פסח

זחור עניין שבראש חודש ניסן הוא ראש השנה למלכים (ראש השנה ב' ע"א), ואז נתחדש התמנות של כל אחד ואחד (ענין לקו"מ ח"ב ה'), היינו דכל איש יהודי מקבל איזו התמנות ומלכות, דהיינו שמקבל התמנות כיצד לעבוד את הבורא ית' בזאת השנה, וכמו שרבינו הרש"ש מביא שמפסח ועד עצרת הוא עיקר ושורש על כל השנה, כי בימים הללו כל אחד מיישראל מקבל התמנות על העבודה שצריך לפעול בזאת השנה, והכל תלוי בכך שיהודי מתקשר במשה רבינו ובצדיקים להשיג באור האחדות הפשוט בסוד הכתוב (ויקרא ט', א'): ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל, אך בשביל להגיע לאור החכמה צריך להקדים אליו את אור הבינה להשתוקק בכל ליבו לצאת ממאסרי הגוף ולהשתעשע בשעשועי המלך, ואחר זאת יוכל בנקל להשיג את בוראו בכל בחי' הי"ב פרצופים ובכל העולמות גם במקומות

הנמוכים עד שיוכל לגלות כבוד ה' גם בבחי' האפיקומן שרומז על זמן הקטנות (כמוכא בכוונות ליל הסדר), והצדיקים הרגישו בזמן אכילת האפיקומן את מעם קרבן הפסח שהיה ראשו על קרביו בבחי' עיבור, והיינו שהרגישו בהשגת אלקות ושהשי"ת נמצא עימם בכל המקרים ובכל הזמנים גם בזמן הקטנות והעיבור, וכמו שאמר הבעש"ט הק' שהשכינה הק' כוללת לכל העולמות מריש כל דרגין ועד סוף כל דרגין, והם ממליכים את הבורא ית' עליהם בכל מקום ובכל זמן ובכל שייפא ושייפא בבחי' (דברים י"ז, ט"ו): שום תשים עליך מלך, ובבחי' 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', וע"י שנשתוקק ונתגעגע אחר אור ה', יתקיים בנו הכתוב ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, היינו שגם במקום המיתה יתגלה כבוד ה' בתחיית המתים בביאת הגואל במהרה.

י. דעה חכמה לנפשך והיא כתר לראשך

כי באמת כל הגאולה תלויה ועומדת באור הצחצחות שבסוד מטי ולא מטי, והנה לעולם מידת החכמה היא למעלה מהבינה, אמנם בעולם הצחצחות בחינת הלא מטי שבבחי' הבינה גדולה מעלתה בבחי' אחת מבחי' המטי שהיא שורש למידת החכמה, והוא שע"י אש הבינה צריך להשתוקק לחזור ולהיכלל באור א"ס, כי השי"ת הוא היה הוה ויהיה, וכמו שקודם הבריאה היה הוא ושמו אחד כן לעתיד לבוא הכל ישובו לעלות להיכלל בשרשם, וגם בבחי' ההוה שישנה מציאות הבריאה והעולמות הכל הוא למטרת שיהיו לנו כלים הגונים לחשוב ולהתבונן בהאור א"ס ב"ה שקודם הצמצום,

מכך ענין הלידה כי אז הנוק' מקבלת רק בחי' נפש, ובאשרי יושבי ביתך מקבלת הנוק' בחי' הרוח, ובלמנצח מזמור לדוד מקבלת הנוק' אור הנשמה ואזי הנוק' מוציאה ע' קולות ואז נעשה הזווג הנעלם בכדי שיוכל להיוולד הולד היינו גילוי השכינה בתחתונים בעת שאומרים ובא לציון גואל, ואזי היא מתגלת בעולם הבריאה והיא תחילת הגאולה, ואח"כ בתפילה לדוד היא מתגלית ביצירה, ובקוה אל ה' בעשיה (וכל זה בבי"ע דאצילות) ובעלינו לשבח היא מתגלית בפועל בעולמות התחתונים, והנה בעת שאומרים למנצח מזמור לדוד יענך שהנוק' מקבלת בחי' הנשמה הנה אזי הנוק' נמצאת בסכנה גדולה ומשמיעה ע' קולות, והוא כי באמת הנשמה היא בבחי' האור של לא מטי, ואמנם הבינה יש בה כח של חורבן וכמו מזל 'שבתאי' שהוא בסוד הבינה שיש בו סכנת חורבן (עיין זוה"ק ח"ג רכ"ז ע"ב ופירוש הגר"א לספד"צ פ"א), ותכלית מה שהשי"ת עשה לבחי' הבינה הוא לצורך שיעלו על ידה לבחי' החכמה, וע"ד עבודת ליל שבת ששובתים מכל מלאכה לא לצורך חורבן ושממה, אלא אדרבה שיגיעו על ידה לאור החיים ומנוחת אמת.

וזה העניין נעשה בעת שאומרים שמע ישראל שממשיכין המוחין דו"ק דבינה בכדי שיעלו על ידה למקום האחדות, ורק בעולמות התחתונים הבינה היא בבחי' שורש הדין אמנם בשורש העליון אדרבה על ידה מגיעים אל מידת החכמה כמו שלמחרת יום הכיפורים נעשה בחי' ויקהל משה ויצום על יום השבת, וכמו שנאמר בהפמרת שבת

ולכך גילה השי"ת בחי' אותיות בלי' פירוש בעבור שיהודי יוכל להשתעשע בשעשועי המלך בעצמותו וגם באותיות התורה עצמם ללא עניין הלמדנות וההשגות שבהם, וכאשר האדם משתוקק לחזור למאצילו בכך מתכפרים כל עוונותיו כי זה עצמו עניין יום הכיפורים שהוא בבחי' אימא עילאה, שהאדם משתוקק כנדב ואביהוא להתכלל שוב במאצילו, וע"י כך זכו בני ישראל למחילת עוונות ביום הכיפורים כנזכר בזוהר הק', ולפיכך הגאולה תלויה ביצחק אתוון קץ-ח"י, שהאדם ישתוקק להתבטל בשורשו העליון, ואמנם הגאולה תלויה גם באברהם אבינו שהוא בסוד מידת החכמה-ביטול, היינו שהאדם יבטל עצמו לרצון בוראו להמשיך ולגלות כבודו ויחודו ית' בכל העולמות ובכל המדרגות בבחי' האור של ממלא כל עולם, ואמנם תכלית הכל לחיות בדבקות של מטי ולא מטי בבת אחת, דמצד אחד צריך להיות נכלל באור א"ם הפשוט בבחי' לא מטי ובאותו הזמן להמשיך אור ייחודו ית' בכל המדרגות אפי' הנמוכים והנידחים ביותר. וזה סוד דעה **חכמה לנפשך**, היינו שצריך לקשר ולחבר הכל יחדיו בסוד הדעת שהיא החכמה והנפש היא הבינה יחדיו, וע"י זה **והיא בתר לראשך**, שזהו אור הכתר האמיתי בבחי' עולם הצחצחות דבחי' מטי ולא מטי באחד.

וזהו דאיתא בכתבי בהאר"י הק' (שער הכוונות דרושי נפילת אפיים ג') שבעת נפילת אפים כשאומרים לדוד אליך ה' נפשי אשא אזי נעשה הייחוד האמיתי בין ישראל לאביהם שבשמים, והיינו בעת שמוסרים נפשם אל השי"ת, ואמנם עדיין לא נעשה

החודש – וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח כנ"ל, שבזכות שמבקשים אחר אור האחדות הפשוט בבחי' שבת על ידי כך זוכים לבחי' חודש שנעשית הלידה האמיתית של השכינה ובא לציון גואל, ומקומם של בני ישראל קודם הגאולה הוא בבחינת שאומרים 'למנצח' שאזי השכינה הק' זועקת ע' קולות, כי כאשר האדם מקבל על עצמו להיות עובד ה' שהוא במדרגת הבינה אזי יש סכנה בדבר שיגיע היצר הרע וידבר על ליבו להיות נפרד מחבירו ולדבר עליו בחוצפה ובגסות ח"ו, שבכך לוקח את עולם הבינה שהוא עולם ההשתוקקות אל השי"ת ומחפך אותה לבחינת עלמא דפרודא ואזי יש לקל"י נוגה אחיזה בו, מה שאין כן בשזוכים לבחינת ותיקין ופרש"י (ברכות ט' ע"ב) ותיקין היינו ענווים ומחבבין את המצוות אזי עולים ע"י אש הבינה אל מקום האחדות הפשוט, ורק אז יכולין לעשות בלמנצח את היחוד הנעלם בין בני ישראל למקום האחדות הפשוט ובאותו הזמן מייחדים לחכמה ובינה בתכלית האחדות בסוד מטי ולא מטי בבת אחת, ובסוד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, שאחר אש הקודש של יום הכיפורים זוכים לבוא אל מקום האחדות הגמור, כי אין זה רצון הבורא ית' שעל ידי מצוות התשובה כל אחד יעשה העבודה רק לגרמיה, אלא אדרבה על ידי התשובה של יום הקדוש יעלו ויבואו אל אור האחדות הפשוט, כמו שאיתא שד' נכנסו לפרד"ס ורק ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום כי ר"ע לימד את הדרך של אנן בחיבותא

תליא מילתא (אידרא רבה נשא קכ"ח) שככל שהאדם נכנס לפרד"ס התורה הק' צריך שיהיה מתוקן במידותיו ביותר, ולא ח"ו שעל ידי התורה ייעשה ח"ו בעל גאווה ואדם המזיק, וזוהי עיקר התשובה לעלות באור הבינה למקום האחדות הפשוט ואזי על ידי למנצח מזמור לדוד נעשה הזוג להוליד גילוי כבוד ה' בתחתונים.

וזה עניין ע' תיבות שאומרים בקידוש ליל שבת כנגד ע' קולות של למנצח שנפטרים מעול השבעים אומות לא באופן של צער ויסורים חלילה אלא ע"י בחי' קודש שהוא בחכמה (וזה"ק ח"ב קמ"ה ע"ב) והשכינה מקבלת אז אורות דחכמה דחב"ד, והיינו שמשכילים כיצד להשתמש באור הבינה בכדי לקבל את אור החכמה בסוד דעה חכמה לנפשך, שצריך להשתמש באור הבינה – היינו נפשך בשביל להשתוקק לאור החכמה, וממילא השי"ת יעננו בעת צרה והגאולה תבוא בדרך נחת ומנוחה, בבחי' **והיא כתר לראשך נצור מצוות קדושך שמור שבת קדשך, שבעת שמקבל על עצמו לנצור מצוות קדושך בפרט בתחילת חודש ניסן שכל הי"ב ימים הראשונים של ניסן הם כנגד כל י"ב חדשי השנה וכנגד י"ב שבטי י"ה ואשר באלו הימים כל יהודי מקבל התמנות חדש בעבודת ה' וזה ע"י שיקשר את קבלת עול המצוות לאור היחוד של יום השבת, עדי נזכה להתגלות כבודו ית' בכל הארץ בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.**

שיחות הר"ן קפ"ז

והיה לרבנו זכרנו לברכה, אז איזה מחוש וחולאת. ואמר אז שבכל עת שהוא עושה איזה דבר מופת יש לו יסורים אחר-כך תמיד. ואמר שבכל פעם שהוא עושה איזה דבר הוא מבקש אחר כך מהשם יתברך שישתכח הדבר:

הנה באמת הצדיק הוא מלא מופתים, אעפ"כ הצדיק מכסה את עצמו, בבחי' המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר, כמ"ש בלקו"מ (חלק א' סי' פ"ח, קי"ד) שלכן הצדיק מכוסה כדי שיוכל להשפיע שפע. הצדיק הוא בחי' שמים, א הימל מענטש, ושמים הם בחי' אש ומים שהצדיק דבוק באהבה ויראה בהשי"ת. זה עיקר המהות של הצדיק לא המופתים. ויש צדיקים שמכסים את עצמם עם מופתים כדי שלא יבינו דרגתם בדכיות האהבה והיראה, וזה בחינה אחרת שרוצים שידברו מהמופתים ולא מאהבה ויראה.

אבל כלל הדבר שהצדיק כל כולו אהבה ויראה, ומוכרח לכסות את עצמו.

והנה כתיב והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, ידוע שיש ג' בחינות, חכמה מח ימין, בינה מח שמאל, דעת מח אמצעי. ומפרש הבן איש חי שענין עקב הוא הדעת, שהוא בחי' הלמעשה של המוחין, אין חילוק אם אדם למדן גדול מאד, ויש לו הרבה ידיעות, נכון שזה דבר גדול

פעם אחת בא לפניו איש אחד מאנשיו שהיה לו חלי וכאב גדול בידו, עד שלא היה יכול להזיז בידו כלל והיתה ידו תלויה בצוארו כדרך החולים בידיהם ולא היה יכול בשום אופן להורידה, כי היה חליו וכאבו גדול מאד והיו מדברים לפני רבנו זכרנו לברכה, שהוא צריך לשתות סאלין (מי מלח) ולקבל רפואות והאיש החוא היה עני גדול ולא היה לו דבר על הוצאות ורפואות ביום השבת בשעה שהיה יושב על השלחן בסעדת שחרית, ענה רבנו זכרנו לברכה, ואמר לאותן היושבין סביבו שזה האיש בודאי יש לו אמונה, והשיבו: הן, וכפל הדברים ודבר מזה קצת אם יש לו אמונה, והשיבו: הן, אחר כך צוה רבנו זכרנו לברכה, פתאם להאיש הנ"ל שיווריד ידו ונבהל מאד, וכל העם נבהלו ונשתוממו, כי היה דבר תמוה מאד מאד, כי זה האיש היה חולה בידו זמן רב שאינו יכול להוריד ידו ועכשו יורידנה פתאם?! אבל תכף שצוה רבנו זכרנו לברכה, גזר אמר ויקם ותכף לקחו ממנו המטפחת שהיתה ידו תלויה עליה בצוארו והוריד ידו תכף והיה נם מפרסם לעין כל שנתרפא ידו תכף באותה השעה ותכף חזרה ידו לבריאותה ואיתנה כשאר כל אדם עד היום הזה. כאלה וכאלה נראו ממנו כמה מופתים נוראים לפרקים אך בעת שהיה ענין הנ"ל של האיש הנ"ל, אחר-כך באתי אליו וספר עמי קצת מזה

מאד, אבל העיקר הוא שהשי"ת נתן לנו את התורה כדי לעשות ולקיים התורה. והתורה הוא בחי' דעת, דע את אלקי אביך ועבדהו. יש אנשים שיש להם ידיעות גדולות מאד בספרי חסידות ועבודה, אבל העיקר הוא כמה האדם מקיים את זה למעשה בפועל לחיות עם אהבה ויראה לפני השי"ת.

וזה והיה עקב תשמעון, דהעיקר הוא שתשמעון באופן שזה יפעל על העקביים למעשה, שהוא מח הדעת, וידעת היום והשבות אל לבבך, כי כל מה שלומדים חסידות צריך שזה יהיה למעשה. נכון שעצם הידיעה הוא דבר גדול, אבל עיקר החסידות והפנימיות הוא בחי' עקב תשמעון, שגם העקב בחי' עקביים למטה, הם ישמעון לקיים.

ואי' בהיכלות שה' נתן את התורה על מנת לעשות. וביאר הגר"א שהעשייה הוא כח היחודים, לקחת השכליים ולעסוק בזה למעשה. כי המעשה אינו דווקא ציצית ותפילין, אלא עיקר העשייה בפועל הוא להשתמש עם השכליים לבא לאהבה ויראה, כי כשאדם מעורר דעת ודביקות באהבה ויראה זה נקרא עשיה. משא"כ כשהשכל הוא מיושב וקר, זה לא נקרא שהוא עושה.

כלל הדבר שמציאות הצדיק שהוא נקרא שמים הוא אש ומים, כי כל השכליים שלו הם לעובדא ולמעשה. ועל זה צריך קצת הסתר והעלם. כי הלמדנות שלו זה רק תוצאה. וצריכים לגלות את העיקר שהוא להבין שהצדיק כל כולו אהבה יראה ודביקות ויחודו בבורא ית'. ויש צדיקים שהמופתים מגלים את המהות שלהם, לכן הוכרחו לכסות על המופתים, כי הם מגלים את עצמות פנימיות אהבה ויראה, והמופתים היו מגלים את מהותם, לכן הסתירו המופתים.

ועל זה כתיב 'הנסתרות לה' אלקינו, ופירש האריז"ל הנסתרות זה סוד י"ה, אהבה ויראה, והנגלות לנו ולבנינו בחי' זו"ן היינו תורה ומצוות ו"ה, כי התורה והמצוה צריך לעשות בגילוי, ואהבה ויראה צריך שיהיה בחי' נסתרות. כי זוהי נקודה פנימית שבלב, יראה ואהבה צריך להסתיר שיהיה בלתי לה' לבדו.

ה' יזכנו לקיים בפועל לעשות כל דבר לכבוד הבורא ית', ולהיות דבוק בחי' ע"י השכליים דקדושה, לשמור לעשות ולקיים את כל התורה בביאת גוא"צ ברחמים בב"א.

שיחות הר"ן קפ"ח

נותן הכה"ג עצה אמיתית לכל אחד, כי היה מקושר בלב אחד לכל יהודי.

אע"פ שבפשטות אין נותנין עצה אלא למלך, בעצם היו נותנין עצות לכל אחד ואחד, אלא שלשאל בדיבור באורים ותומים זה היה רק למלך בלבד. אבל ליתן עצות ע"י אורים ותומים בלי שאלה, רק ע"י מחשבה, זה היה לכל אחד מישראל. וי"א שהיה עוד אורים ותומים. כלל הדבר שהיה נותן עצות לכל ישראל.

וכותב ר' צדוק שמי שיש לו אחבת ישראל ומרגיש צער זולתו כצער עצמו, הוא מקושר לצדיק הזה שמיחד שם מ"ב וע"ב, כי כשמאחד עם השני ומרגיש צער מקבל כח כזה משם מ"ב וע"ב ויוכל באמת להתפלל על חברו ולפעול ישועות עבורו.

ובענין מה שרבינו ז"ל מספר שבתחילה לא היה מרגיש הצער והתפלל על זאת. כי אי' בספח"ק שמה שאין הצדיק מרגיש הכאב של האדם זה בעצמו מדת הדין שגורם לכך כדי שלא יפעל הצדיק רחמים עליו. ועל זה לבד התפלל רביה"ק שיומתק הדין וכן יזכה להרגיש הצער ולפעול עליו ישועה ורחמים, כי כשבאמת ירגיש הצער של השני, יוכל להמתיק בקלות.

כי כשאדם נמצא בצער יש בחי' של אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, כי הוא נמצא בתוך הדין הזה וקשה לו לצאת

אמר: שפליאה בעיני אם מביאין פדיון לאחד ומספרין לו צערו, כגון: מחולה וכיוצא כשאינו מרגיש הצער והיסורין כמו החולה בעצמו וכו' והיוצא מדבריו הוא שהוא מרגיש הצער והיסורין כשבאין לפניו שיתפלל על החולה וכיוצא כמו החולה בעצמו ממש.

וכן נשמע מפיו כמה פעמים ואמר: בתחלה הייתי מבקש מאתו יתברך שאחיה מרגיש צער ויסורין של ישראל, כי לפעמים היה אחד בא וספר לי צערו ולא הייתי מרגיש הצער והייתי מתפלל שארגיש צערו של ישראל, עכשו כשאחד מספר לי צערו אני מרגיש בעצמי הצער יותר ממנו וממש נוטפין ממני הדמים מגדל הצער שאני מרגיש יותר ממנו כי הוא יכול לחשב מחשבות אחרות ולשכח הצער, אבל אני מרגיש מאד כנזכר לעיל ואמר לאחד מאנשיו שבקש אותו שלא ישכח אותו, ענה ואמר: איך אפשר לשכח אחד מכם? הלא כל אחד ואחד יש לו אצלי מקום בלבי:

מבאר הרה"ק ר' צדוק הכהן שאהרן הכהן היה לו הכח של אורים ותומים, וזה נעשה ע"י שמיחדים שם ע"ב ושם מ"ב. וכמובא בספר עמק המלך שכל יהודי מושרש באות אחר של צירוף שם ע"ב. ועי"ז הצדיק מקושר לכל נפש ונפש מישראל, ועי"ז היה

לצמצום להרגיש צערו, ובוזה נכלל ביותר במקומו ויותר נקל להתדין. בכל אופן עיקר העבודה להתדבק בא"ס שלפני הצמצום והכל אלקותו ית' ממש, אחדות הפשוט, ובוזה המקום אין שום צער ולא יסורים והסתרה.

וזהו לדברי רבינו ז"ל שסיפר שאח"כ הרגיש צערו של השני יותר מצערו שלו בעצמו, וממש נוטפין ממנו הדמים ואינו יכול לשכוח הצער. שזה פלא גדול מאד איך הצדיק נשאר בחיים אחר ששומע כ"כ הרבה צרות וצערן של ישראל, הרי אם כל צרה ששומע הוא מרגיש צערו ונוטפין ממנו דם, איך יתכן שישאר בחיים. ויש צדיקים שמשמשים היו כותבין הקוויטלאך, והוצרכו לכתוב כ"כ הרבה צרות, עד שלא יכלו לסבול זאת. אבל הצדיקים כן סובלים כל זה. ופלא הוא מנין לו לצדיק כח לסבול כ"כ הרבה צער ויסורים עבור כל מה ששומע צרות ישראל.

אלא שכשהצדיק שומע היסורים, הגם שמרגיש צערו של השני, מ"מ ע"י שנתדבק ברחמים אין סוף של הבורא ית', ממילא נמשכים רחמים פשוטים שאין בהם דין כלל, ומיד נמתקין הדינים.

ורבינו מסיים שאינו יכול לשכוח אף אחד מאיתנו, כי כל אחד ממקורביו יש לו מקום בלבו. ומסופר שאחד הגיע להרה"ק ר' אייזיקל מזידיטשוב וביקש מרבו שיזכור אותו, ענה לו בדרך צחות, איך אני יכול לשכוח אותך הרי אני זוכר בכל רגע ורגע שם הוי"ה ב"ה. כי באמת הצדיק זוכר כל אחד ממקורביו, ורק אצל אדם פשוט שייך שכחה, אבל הצדיק מקושר בלב אחד עם כל בני ישראל, ואין שכחה שייך אצלו כלל.

משם. אבל השני, היינו הצדיק, שאינו נמצא באותו צער, ומכנים את עצמו בתוך זה הצער, אזי ע"י זה יוכל בקל להוציאו משם ולהמתיק צערו.

ובאמת שיש בזה כמה וכמה הבחנות. ומה שכתוב כאן זה בחינה אחת, ויש בזה עוד כמה עניינים, כי לפעמים יש שאין אדם מרגיש את הצער של השני, ואעפ"כ כן יוכל להתדין. והוא ע"י שכל ענין הרגשת צער השני הוא באמת להתאחד איתו. שהרי כל ענין המתקת הדין מעל השני הוא בסוד שם מ"ב וע"ב הנ"ל, והנה ידוע דשם מ"ב ברישא ושם ע"ב בגופא, היינו הרגשת הצער השני בלב, שהוא בחי' ע"ב. כי שם ע"ב הוא בחי' חכמה וחסד, שע"י מעוררים סוד האחדות, אפי' כשאנו מרגיש כ"כ הצער של השני, אבל אם מעורר סוד האחדות עם השני, נקודת החסד והחכמה. ומעורר בשורש את זה הענין שכל ישראל הם נשמה אחת, ומתדבק ביחודא עילאה שהם אחד. כי כל החילוקים והתפרטות נשמות ישראל הוא רק אחר הצמצום, אבל כשאדם מתדבק למעלה מהצמצום, שהרי באמת הוא אינו כפשוטו ממש שיש צמצום, ע"י יכול לגלות שבאמת אא"ס נמצא כמו שהיה בהתחלה, הכל אחדות פשוט, וכשדבוק בהשגה זאת, יש רק אור, ונכנס ע"י להדעת שהכל אלקות ואין שום מציאות מבלעדו ית' כלל. בזה נמתקין כל הדינים.

ואי' בבני יששכר שכיון שבמקום שאדם חושב שם הוא נמצא כולו, לכן אם אדם מתדבק בעולמות אלקות, אז אין שום מקום לסמ"א ולדינים. ולכן כשאדם מספר צערו לצדיק, בודאי שיש ענין להכנס

רחוקים מאד מלהתפלל באמת על השכינה
 הק'. אבל כבר כתב הרב בעל הסולם שאם
 אדם מתפלל על חברו ועל הציבור, זה
 בעצמו כבר אינו ענין של צעקת הב' הב', לכן
 צריך להתפלל בימים הנוראים על אחרים,
 ובזה יזכה לבא להשגת התפילה באמת
 לכבוד השכינה הק' והתגלות מציאות השי"ת
 בעולם.

ה' יזכנו שנזכה להעלות השכינה בעולם
 בביאת גוא"צ תיכף ומיד לאלתר
 ברחמים אמן.

הרה"ק ר' מנדלי אמר שכשהוא אומר ק"ש
 שעל המיטה הוא רואה כל אחד
 ואחד ממקושריו לפי תמונתו ומצבו ומקום
 מעמדו בזאת השעה, ואפי' אנשים
 שהתקשרו אליו אחר שעלה לארץ ישראל.

כלל הדבר שכל מה שכתוב אצל הצדיקים
 הגדולים שייד גם לכל אחד ואחד לפי
 בחינתו, וכשאנו מתפללים על השני צריך
 להרגיש צערו ולהתדבק באא"ם ולהמתיק
 מעליו הדינים.

וגם בימים הנוראים כשמבקשים על מלכות
 ה', ואסור לצווח ככלב 'הב הב', ואנו

נשמתין חרתי

חלק משיחות קודש שנאמרו בשב"ק פרשת תרומה תשע"א (חלק ב')(*)

עיה"ק, וזהו הענין דש"ע שנים שמרמוז על ש"ע נהורין עילאין המרמזים על שלימות אור הצדיק (וכידוע מהכוונות די"ג מדות הרחמים ענין הש"ע נהורין שייך לתיקון "ואמת" שהוא תיקון דמשרע"ה צדיק האמת), שבכח הארת צדיק האמת להמשיך את הקדושה והשראת השכינה אף שלא במקומה המיוחד לכך.

ג] שהנה שילה היא בחלקו של יוסף הצדיק, ויוספה"צ בשרשו שהוא ספי' היסוד עולה עד הרדל"א, והרדל"א בכוחו להמשיך כל הקדושה והשראת השכינה אף שלא במקומה המיוחד בעולם לכך, משא"כ ירושלים עיה"ק היא עיר דוד שכנגד בחי' המלכות, ובבחי' זו יש לדייק ביותר על מקום המקדש שיהא במקומו המכוון, וכדאי' בחז"ל (פסיקתא רבתי פסקא מ"ג) שהיה דהע"ה צריך לקבל מגד הנביא את המקום המדויק והמכוון של ביהמ"ק, ולא מצינו כן לגבי משכן שילה שיהא לו מקום מסוים ומדויק בתוך העיר שילה, מפני שספי' המלכות היא בבחי' שורש ענין המקום שבעולם העשיה, אך אם היה התיקון בהיות המשכן בשילה שהיא חלקו של יוסף לא היה מעכב כ"כ המקום המדויק בעולם.

ביאור בחינת משכן שילה שממשיכה השראת השכינה אף שלא במקום המיוחד לעומת ירושלים עיה"ק

א] דיבר בנוגע לקיום מצות "ועשו לי מקדש", שלא פירשה התורה"ק מקום המקדש, ובהרבה דורות לא היה ידוע לעם ישראל מהו המקום שבו צריך להיות המקדש, וכידוע שהמשכן שעשה משה עבר ממקום למקום כדאי' ברמב"ם ריש הל' בית הבחירה שהיה מקודם בשילה שם"ט שנה וכו'. והזכיר את דברי הפלא של הרמ"ע מפאנו זי"ע (מאמרי הרמ"ע מפאנו מאמר שבתות ה' מכת"י ח"ג) שאם היה המשכן נשאר בשילה עוד שנה אחת, כלומר שהיה שם ש"ע שנים, היה כבר אז התיקון השלם, ועיי"ש מה שמבאר שם בזה עפ"י הסוד ועדיין הדבר צריך תוספת ביאור.

ב] ופירש מו"ר הענין באופן פנימי, שאם היינו זוכים לתיקון השלם בהיות המשכן בשילה, היתה שילה נהיית למקום הנבחר לביהמ"ק (וכדאשכחן במשנה סוף מס' זבחים שהשוותה שילה לירושלים שבהיות המשכן שם נאסרו הבמות, ודלא כמו כשהיה המשכן בנוב ובגבעון ובגלגל שהותרו הבמות), והיתה כוללת בתוכה גם את קדושת ירושלים

(*) מו"ר ביקש לכתוב שהפסקים בהלכה המובאים פה אין לסמוך עליהם למעשה (והסביר שיש חילוק בין תשובה בשעת מעשה לפסק קבוע ואכמ"ל).

ודוד, ועי"ז להעלות את בחי' שילה (שבבחי' קדושת יוסף) לשלימותה עד שתכלול בתוכה גם את קדושת דוד (וכנ"ל שקדושת שילה היתה מקבלת גם את בחי' קדושת ירושלים).

ז) אך כיון שפגמו בכבוד שמואל שמחבר את יוסף ודוד, נחלש כח הצדיק לחבר את יוסף ודוד ונחרב משכן שילה, וגדל הפירוד בין יוסף ודוד עד שרדף שאול אחר דוד להרגו. ובאותו לילה שברח דוד מפני שאול אל שמואל, גילה לו שמואל הנביא שמקום ביהמ"ק בירושלים (כדאי' בגמ' וזכרים נ"ד ע"ב), משום שאז כשנפרד יוסף מדוד כ"כ התברר שכבר לא יוכלו להמשיך את קדושת ירושלים שלא במקומה, ואז הוצרך שמואל לגלות את המקום המיוחד של ירושלים עיר דוד. והיינו דדייקא בזמן שרצה שאול לעקור את דוד לגמרי אז הוצרכו לחזק את בחי' דוד ולגלות את המקום המדויק של ירושלים עיר דוד, ולתקן בזה את הירידה הגדולה שנהייתה ע"י הפירוד הנ"ל לבחי' שורש העליה דתיקון השלם שיתגלה בירושלים עי"ה"ק תובב"א.

קדושת קברי הצדיקים וב' ההבחנות בישיבה שמקימים הצדיקים החיים על קבריהם

ח) ופירש עפ"י ענין זה את דברי הגר"א בתקו"ז (תיקון ו') שכשאינן צדיקים חיים בעולם עיקר השראת השכינה בעולם היא על קברי צדיקים, דלכא' צ"ב מדוע כשיש צדיקים חיים בעולם אין עיקר השכינה בקברי צדיקים אלו, וכי מתמעטת ח"ו קדושת קברי הצדיקים ע"י הצדיקים החיים. וביאר ששיש צדיק חי בעולם שהוא בבחי' תלמיד של הצדיקים העליונים שבג"ע, הר"ז בבחי' אות א' שמורכבת מיו"ד עליון ויו"ד תחתון ואות ו' באלכסון המחברת את

ד) ובזה מתבאר גם הא דאשכחן (זכרים קי"ב ע"ב) שבמשכן שילה היו נאכלים הקדשים קלים בכל מקום הרואה את המשכן ואף בריחוק גדול, וכנ"ל שקדושת יוסף"צ ממשיכה ומאירה את הקדושה אף בריחוק מקום, וכדאי' בגמ' (זכרים קי"ח ע"ב) דהמעם שנאכל בכל הרואה קשור לקדושת עיניו של יוסף הצדיק שממנה נמשכה הקדושה בכל הרואה, משא"כ בירושלים עיר דוד שנאכלים הקדשים קלים רק בתוך חומת ירושלים ולא מחוצה לה, שהיא בחי' הגבול של המקום שנמשכת מספי' המלכות וכנ"ל.

חורבן שילה מחמת הפגם בכבוד שמואל הנביא ע"ה

ה) וביאר שמשכן שילה חרב מחמת שפגמו בנ"י בכבוד שמואל הנביא בזה שביקשו עליהם מלך (וכמשמעות הפסוקים בשמואל א' פרק ח', וכמו שאמר השי"ת לשמואל שכמו שעשו לי מיום העלותי אותם ממצרים שעוזבים אותי כן המה עושים גם לך), ואמנם חורבן שילה היה קודם לכן בזמן שהיה צריך שמואל להתמנות למנהיג לכלל ישראל אחרי עלי, אך מכיון שבסוף ימי שמואל פגמו בנ"י בכבודו, יש בזה הבחי' של הוכיח סופו על תחילתו, שכבר בתחילת נשיאותו לא קיבלוהו בנ"י עליהם בכבוד הראוי, וע"כ חרב אז משכן שילה.

ו) ואילו היו בנ"י מכבדים את שמואל כראוי ומקבלים אותו עליהם למנהיג באופן השלם, היה בכוחו להמשיך את משכן שילה לעוד שנה ולהשלים הש"ע שנים של משכן שילה ולגמור בזה את התיקון השלם, שהרי ידוע מה דאי' בחז"ל (ברכות ל"א ע"ב) ששמואל שקול כמשה ואהרן (שהם כנגד הנז"ה שבבחי' מב"ד ומב"י), וע"כ היה בכוחו לחבר ב' הבחי' דשאל (שבבחי' יוסף)

שני היודין, כלומר שהצדיק שבג"ע הוא בבחי' י' העליון והצדיק החי הוא בבחי' י' התחתון, והו' המחברת את שני היודין היא בבחי' מה דאי' בחז"ל (כ"ק ט"ז ע"ב) שהושיבו ישיבה על קבר הצדיק, והיינו שהישיבה הקרויה ע"ש הצדיק שבה עוסקים תלמידי הצדיק העליון בלימוד תורתו היא בבחי' האות ו' שממשיכה את הארת ה' העליון למטה, וע"כ כשיש צדיק חי בעולם שהוא תלמיד של הצדיק העליון שבג"ע הרי הוא ממשיך את עיקר השראת השכינה בישיבה שהוא מקים, שבה לומדים את תורת הצדיק העליון, ובבחי' מה דאי' בזוה"ק (פרשת ויצא דף קנ"ג ע"ב ומוכא בלק"מ קמא תורה ר"ז) "שכינתא בין תרין צדיקא יתבא" – בין צדיק עליון לצדיק תחתון.

ט] אלא דאשכחן מחלוקת האם הישיבה על קברו היא כפשוטו ממש או לא, שהלא ידועה הקושיא איך אפשר להושיב ישיבה על קבר הצדיק והלא אסור ללמוד ולהתפלל בד' אמות של הקבר משום לועג לרש, ויש בזה ב' תירוצים, א' תי' תוס' (שם ד"ה שהושיבו ישיבה על קברו) שהושיבו הישיבה מחוץ לד"א, ולדברי תוס' "על קברו" לאו דווקא, אלא שכיון שהיתה הישיבה סמוכה לקברו עד שנקראה על שם הצדיק נחשבת כישיבה על קברו, ולסברא זו י"ל שאף ישיבה הרחוקה מקבר הצדיק בכל זאת אם היא קרויה ע"ש הצדיק והיא לזכרו ולכבודו ולומדים שם את תורתו נחשבת ג"כ כישיבה על קברו, ב' תי' הרדב"ז (בשו"ת ח"א סי' רכ"ד ומוכא בשו"ת ים החכמה סי' ח' בענין היתר לימוד בציון רביז"ל) שכיון שהלימוד בישיבה הוא לכבוד ולעילוי נשמת הצדיק ליכא בזה איסור לועג לרש, דאדרבא הרי זה נעשה לכבודו ולא ללעוג לו (ולתי' זה הו' הישיבה על קברו ממש).

י] וביאר מו"ר דב' התירוצים תלויים בב' הדרכים הנ"ל דבחי' היסוד ובחי' המלכות, והיינו דאת היו"ד התחתון דאות א' אפשר לכתוב בב' אופנים, או בצורת אות י' (שהו כנגד בחי' יוסף) או בצורת אות ד' (שהו בחי' דוד). והיינו דאם יש בעולם צדיק חי שהוא בדרגה גבוהה שבבחי' יוסף הרי הוא ממשיך קדושת הצדיק העליון באופן של "בכל הרואה", ובאופן זה הישיבה על קברו אינה דוקא בד' אמותיו כיון שקדושת הצדיק מתפשטת בכל העולם, וכנ"ל שכשיש שלימות הארת הש"ע נהורין דצדיק האמת מתפשטת הקדושה אף שלא במקום המיוחד, שבכל מקום שעוסקים בעבודה"י בהתקשרות לצדיק נמשכת שם הארת ותיקוני נשמת הצדיק, ובבחי' קדושת המשכן שבשילה שנמשכה לכל מקום הרואה, ובבחי' גבוהה זו 'על קברו' היינו לכבודו ועל שמו. ואם אין בעולם בגילוי צדיק חי בדרגה גבוהה כזו, אין הגילוי די' התחתון בבחי' יוסף אלא בבחי' ד' שבבחי' דוד, ואז הו' עיקר השראת השכינה בד"א של קבר הצדיק דוקא, וכנ"ל שכשהתיקון נמשך מבחי' דוד ישנה הקפדה על המקום המדויק דייקא [וסיים מו"ר שבהקדמה זו יש להבין גם את הדעות שהיו בין גדולי ברסלב וכו'] (כמו שסיפר הרלו"צ בנדר וצ"ל), שעפ"י הנ"ל מובן שאלו ואלו דא"ת, בבחי' יוסף ודוד הנ"ל, ואכמ"ל.

מחלוקת הראשונים מהו העיקר המכוון בביהמ"ק

יא] עוד הזכיר בקצרה מח' ראשונים נוספת בענין "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", דנחלקו הרמב"ם והרמב"ן מה הוא העיקר המכוון במקדש, דלשיטת הרמב"ם (הל' בית הבחירה פ"א ה"א ובספ"מ מ"ע כ') תכלית ביהמ"ק שיהא מקום שיקריבו בו

בעליונים, וכמו שכבר האריך לבאר בדא"ח דפר' וירא תשע"א (והודפס בנשמתין חדתין שם) מש"כ בשם האריז"ל (בספר הגלגולים פרק ס"ד וכן הוא בשער הגלגולים הקדמה ל"ו) ששורש נשמת הרמב"ן הוא בפאה ימנית דז"א ושורש נשמת הרמב"ם בפאה שמאלית, עיי"ש שביאר בארוכה דב' הפאות דז"א מרמזות בשורשן (המשתלשל מאריך ואכמ"ל) על הז"א והנוק', דהפאה ימנית מרמזת על בחי' הז"א (שבחיצוניותו דומה לחכמה שבבחי' זכר, ובפנימיותו קשור מפי לכינה בבחינת "אשה כי תזרע וילדה זכר"), והפאה השמאלית מרמזת על בחי' הנוק' (שבחיצוניותה דומה לכינה ששניהם בבחינת נוק', אך בפנימיותה קשורה מפי לאורות דאבא בבחי' אבא יסד ברתא וכו' עיי"ש).

[יד] וביאר עפ"ז גם בעניינינו, דהנה המזבחות שבביהמ"ק הם כנגד לב האדם (וכידוע מהספח"ק שכל כלי ביהמ"ק יש בדוגמתם באברי האדם, שהרי האדם צריך להיות ג"כ משכן לשכינה ולעשות מאבריו כלי שרת, והאריך בזה מו"ר בכ"מ), מזבח הפנימי כנגד פנימיות הלב ומזבח החיצון כנגד חיצוניות הלב, והנה התחלקות זו של הלב שייכת גם לבחי' ההתחלקות שיש בלב ללאה ורחל, כדאי' באריז"ל ששליש העליון שבלב שייך לבחי' לאה ושליש התחתון לבחי' רחל (ובשליש האמצעי ישנה פלוגתא ואכמ"ל), והיינו דמזבח הפנימי הוא כנגד שלישי העליון שבלב ששייך לבחי' לאה, ומזבח החיצון הוא כנגד שלישי התחתון שבלב ששייך לבחי' רחל, וידוע מהאריז"ל שבחי' לאה שייכת לבחי' העליונה דהז"א (שבבחי' הנקראת ישראל ולא, לעומת רחל ששייכת לבחי' התחתונה הנקראת יעקב ורחל, ואכמ"ל). ובזה מובן, דהרמב"ן שהוא מפאה ימנית שבבחי' הז"א (שכנגד בחי' לאה) מחשיב בעיקר את פנימיות

קרבתו להשי"ת, ולשיטת הרמב"ן (ריש פרשת תרומה) תכלית ביהמ"ק שנצטוונו לבנות בית שתשרה בו השכינה, שרצה השי"ת שיבנו לו בית בארץ שישרה ויגלה בו שכינתו, והקרבתו שמקריבים לה' במקום זה אינם עיקר ענינו אלא בבחי' מצוה נוספת נפרדת. והנפ"מ למעשה בין השיטות הוא באופן שאין אפשרות לבנות מזבח או שאין אפשרות להקריב קרבנות, דלרמב"ן נשארה עדיין מצות "ועשו לי מקדש" ויש לבנות את המקדש אף ללא מזבח וללא קרבנות, משא"כ לרמב"ם ביהמ"ק ללא מזבח וקרבתו אינו כלל ביהמ"ק.

נראה דדעת רביז"ל כהרמב"ן

[יב] ואמר מו"ר שנראה מדברי רביז"ל שסובר במח' זו כשיטת הרמב"ן, שכן יש לפרש מש"כ רביז"ל (לקו"מ תנינא תורה א' אות י"ד) שענין ביהמ"ק הוא "שהיה שם דברים נאים כי היה שם ציורא דעובדא דבראשית וציורא דגן עדן על כן המשיך לשם קדושתו יתברך". וביאר שענין הדברים הנאים שבביהמ"ק הוא שכל פרט בביהמ"ק מרמז על עולמות וספי' עליונים נשגבים ונעלמים (וכמו שחיבר ע"ז הרמח"ל זי"ע חיבור שלם בשם משכני עליון שמבאר בו על כל פרט בביהמ"ק כנגד איזה פרט בעולמות העליונים הוא מכון). ומשמע מדברי רביז"ל שהענין העיקרי דביהמ"ק הוא השראת השכינה שבו שתלויה בדברים הנאים שהיו בו, משא"כ ענין הקרבת הקרבנות אינו תלוי בדברים הנאים הנ"ל.

ביאור פנימי במחלוקת הרמב"ם והרמב"ן על פי אחיזתם בשרשיהם העליונים

[יג] ופירש מחלוקת הרמב"ם הרמב"ן הנ"ל עפ"י שורש אחיזתם

ביאור כוונת לשמה בתכלת שהוציאו בנ"י ממצרים

טז] הזכיר את דברי הירושלמי (שבת פ"ז ה"ב) לענין מלאכות שבת הנלמדות מהמשכן שהצביעה היא אחת מהן, ושואל הירושלמי איזו צביעה היתה במשכן, ותירץ שהיתה צביעה לצורך עורות האילים המאדמים. ומקשה בקרבן העדה (בשירי קרבן שם) מדוע לא הזכיר הירושלמי בתירוץ שהיתה צביעה לצורך התכלת, ומתירץ דבנ"י לא צבעו התכלת במדבר שהרי לא היו להם שם חלונות להוציא מהם את צבע התכלת, אלא הוציאו ממצרים בדים צבועים בתכלת ואותם תרמו למשכן, וכידוע התכלת היתה דבר חשוב ומפורסם אף אצל הגויים, שגם הם היו משתמשים בו בתור צבע חשוב ככתוב במקומות רבים בנ"ך (כגון באחשוורוש ובסחורת איי אלישה ביהזקאל כ"ז ועוד). ובאמת מפורש כן בפסיקתא זוטרתא (לקח טוב שמות ל"ה) עה"פ "כל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן" – "מלמד שהיו להם ממצרים כל מיני צבעונין הללו".

יז] והקשה מו"ר דלכא' בעינין שתהא הצביעה לשמה (בבחי' "ועשו לי מקדש" – "לי – לשמי" כמש"כ רש"י, וא"כ י"ל שנכלל בזה כל הנצרך לצורך המשכן שיהא נעשה לשם ה'), וא"כ צ"ע איך הוכשרה התכלת שצבעו במצרים [ואמנם אולי י"ל בדרך הפשט שהדין "לי – לשמי" לא קאי על צביעת התכלת, וכמו שמסתמא לא בעינין שתהא גזיזת הצמר מהכבשים לשם המשכן, וכן לא בעינין קציצת הפשתן מהקרקע לשם המשכן, אלא דין "לי – לשמי" מתחיל ממסירת י"ג המינים שעשו מהם המשכן וכליו לידי הגזברים שיעשו מהם כלי משכן ולא קודם לכן].

ענין ביהמ"ק, בחי' השראת השכינה שבו, שהוא כנגד בחי' מזבח הפנימי (שהיו מקטירים בו הקטורת שקשורה להקטרת הקטורת דיוהכ"פ שמביאה לענין הקטורת שבבחי' השראת השכינה), והרמב"ם שהוא כנגד הנוק' (רחל) מחשיב בעיקר את מזבח החיצון, שהוא כנגד חיצוניות הלב שכנגד שלישי התחתון שבלב ששייך לבחי' רחל.

ביאור דרך המחדשים הגדולים שכתבו חידושיהם על סדר הרמב"ם

טז] ואגב אורחא דיבר אודות חיבור הרמב"ם, שרוב הלמודים והמחדשים הגדולים כתבו את חידושיהם על ספר הרמב"ם ולא על שאר ספרי הראשונים כספר הטור והרא"ש וכדו'.

וביאור הדבר על פי הנ"ל שהרמב"ם בבחי' רחל שקשורה בשרשה לאורות החכמה העליונה, ועל כן אף שבחיצוניות נראה הרמב"ם כספר פשוט וקל להבנה (שבבחי' רחל – מלכות – שכנגד בחי' הפשט), מ"מ בשרשו הוא קשור לאורות גבוהים של עומק למעלה מעומק, וכשבני אדם מעיינים בדברי הרמב"ם נכנס בנשמתם מאורות החכמה העליונים, ועל כן בלימוד בספר היד החזקה יכולים לחדש חידושי חכמה שיש בהם אורות נפלאים יותר בנקל מאשר בלימוד חיבורי שאר הראשונים, שהם ברובם קשורים יותר לעיון הבינה שהוא עיון שיותר קשה למצוא בו חידושי פלא דוגמת אלו שנמצאים ברמב"ם [וכן העיד הגאון הראגצ'ובער על עצמו שדרך הלימוד שלו שהיתה בבחינת דרך החכמה נמשכת מדרך לימודו של הרמב"ם, וכן הוא לגבי דרך הלימוד דהגר"ח מבריסק, ששורש נשמתם היה מבחי' החכמה שבבחי' שורש הרמב"ם וכנ"ל].

יח] ואמנם מצינו שהגר"י ענגיל (בגליוני

הש"ס שבת דף ק"ז ע"א) הקשה על תירוצו של הקה"ע כע"ז, דהלא במדבר נצטוו גם במצות תכלת לציצית ובה בודאי בעינן צביעה לשמה (כדאי במנחות מ"ב ע"ב), וכן מביא דממשמעות תוס' (שם ד"ה משום) גם בגדי כהונה בעי צביעה לשמה, וא"כ קשה איך הוכשרו לזה בגדי התכלת שהוציאו ממצרים. ומפלפל הגר"י ענגיל דאף אם נימא שבנ"י צבעו צמר בתכלת במצרים לצורך ציצית ובגדי כהונה משום שידעו בקבלה מיעקב אע"ה שיצטרכו זאת במדבר, כדאשכחן כן (בבראשית רבה צ"ד, ד') לגבי עצי שיטים ששמעו מיעאע"ה שיצטרכו אותם למשכן, מ"מ צ"ע אם זה חשוב לשמה, דכיון שלא ניתנה עדיין התורה הוי כדבר שלא בא לעולם, ועיי"ש מה שמתרין בזה שכיון שהיו מוכרחין לקבל התורה דכפה עליהם ה' הר כגיגית לא חשיב כדבר שלא בא לעולם וחלה מחשבת הלשמה שחשבו במצרים.

יט] אך מו"ר הוסיף להקשות לשיטות דס"ל

שקודם מתן תורה לא היה דינם כישראל אלא כבני נח (הרא"ם בשמות ד', כ"ד, והצרפתים שברמב"ן ויקרא כ"ד, י', והרמב"ן בחידושי הש"ס יבמות צ"ה ע"א), דא"כ לכא' לא מהני צביעתם אז לשמה (כדאשכחן בהל' ציצית שגוי אינו כשר לעשות הציצית לשמה).

כ] וצידד מו"ר לתרין עפ"י שיטת הגרנ"ט

(יבמות ס' י"א) שמשמע מדבריו שאף לשיטות דס"ל שקודם מ"ת לא היה לבנ"י דין ישראל, מ"מ יצאו מכלל דין גויים (אלא היו בבחי' גר שמל ולא טבל, שאף שלא נכלל עדיין בבנ"י מ"מ מכלל גוי יצא, וע"כ אין אצלו הדין הגוי ששבת חייב מיתה כמש"כ כמה פוסקים). וביאר דהוי בבחי' קדושת בנ"י בימות החול ולא כקדושתם בימות השבת, והיינו דקדושת בנ"י בימות החול היא בבחי' הטהרה

שבבחי' ספי' הבינה (וקדושה זו מקבל הגר כשמל את עצמו), וקדושת בנ"י בשב"ק היא בבחי' הקדושה שבבחי' ספי' החכמה שנקראת קודש (וקדושה זו מקבל הגר כשעולה מן הטבילה שאז מתקדש בקדושת ישראל לגמרי). והנה מה שגוי אינו יכול לבוין לשמה אלא כל מעשיו הם רק בבחי' לגרמיה, זה משום שאין לגויים קשר לספי' הבינה (שהיא הספי' הח', שמחוץ ומעל טבע העולם שקשור לו ימי הבנין, וכן ענין הלשמה ולא לגרמיה הוא דבר שבבחי' מעל טבע העולם ולכן אין לגויים שייכות אליו), משא"כ בנ"י לפני מ"ת אף שלא נתקדשו עדיין בקדושת ישראל לגמרי, היינו שלא היתה להם עדיין קדושת ספי' החכמה, מ"מ כיון שכבר יצאו מכלל גויים, היינו שזכו כבר להתקשרות לספי' הבינה, היו יכולים לצבוע התכלת לשמה.

נקודת התכלית מתגלה במצב של שפל

יותר מאשר במצב של הצלחה

כא] עוד אמר דהא שהוציאו את התכלת

ממצרים מרמז בפנימיות שדוקא כשאדם נמצא במצב שפל ונמוך ברוחו, יכול הוא להתקשר יותר לבחי' התכלת שמרמזת על נקודת התכלית (כדאי בלקו"מ קמא תורה י"ח). והיינו שכשאדם מתחיל לעלות באיזה ענין ולהצליח, עלול הוא ביותר בהיותו עסוק בנקודת ההצלחה שלו להסיח דעת מנקודת התכלית ומהכוונה העליונה שרצה השי"ת מכל הבריאה ולשכוח אותה, ודוקא כשהיו במצרים והיו בבחי' ערום ועריה ממצוות אז צבעו התכלת, היינו שאז זכרו היטב שהתכלית שלהם היא לעשות משכן לה', שזו תכלית הכוונה העליונה שרוצה ה' לשכון בתחתונים. וע"כ כשאדם נמצא במצב נמוך שהוא בעצמו בבחי' תחתונים הרי הוא מסוגל טפי להתקשר לתכלית הכוונה הזו,

משא"כ כשגודל ועולה במעלות עלול לעשות העיקר מהצלחת עצמו ולשכוח מהרצון והכוונה העליונה של ה'. והסמך לזה את דברי החידושי הרי"ם זי"ע שאמר שהס"מ עלול להביא לאדם מדרגות עד שיהא לרבי עם חסידים ההולך בכנדי לבן ובוצע בשב"ק על י"ב חלות וכו', כדי שעי"ז יוכל להוציא ממנו את הנקודה הפנימית שבלב וישאר הכל רק בחיצוניות. והחסבר מובן עפ"י הנ"ל, שלפעמים קשה לס"מ להשכיח מהאדם את הנקודה הפנימית שבלבו שרוצה לעשות ולפעול את הכוונה העליונה של ה', וע"כ נותן לו מדרגות והצלחות רוחניות בחיצוניות כדי להסיח דעתו מנקודת התכלית, שאז יוכל להוציא מלבו את הנקודה הפנימית העיקרית, ה' ישמרנו ויצילנו מוזאת.

ביאור התו"כ התמוה שהכפורת אינו כיסוי לארון

כב] הזכיר את מדרש התורת כהנים התמוה בענין הכפורת והארון וז"ל המדרש (אחרי מות פר' א') "אל פני הכפרת אשר על הארון – מה תלמוד לומר לפי שנאמר כפורת יכול יהי כסוי לארון תלמוד לומר כפורת, כפורת לארון ואין כסוי לארון" עכ"ל, והראב"ד בפירושו לתו"כ כתב שאינו יודע פירושו. ופירש מו"ר את דברי המדרש בהקדם כמה חילוקים שיש בין הכפורת לארון (ומובאים בספר צפע"נ עה"ת פר' תרומה פכ"ה, ופר' ויקהל פל"ז), דהנה הכפורת היתה כלי שרת היות שהיוזו עליה הדמים ביוהכ"פ משא"כ הארון לא היה משמש לעבודת ביהמ"ק וממילא אין דינו ככלי שרת, וכן עוד חילוק שבכפורת נאמר הלשון "ועשית" דקאי על משרע"ה שיעשה בעצמו את הכפורת, משא"כ בארון נאמר "ועשו" שבנ"י הם יעשוהו.

כג] וביאר מו"ר כל זה עפ"י פנימיות, דהנה הארון שהיו בו לוחות הברית מכוון כנגד בחי' החכמה העליונה (הנקראת מוחא סתימאה), והכפורת שעל גבי הארון מרמזת על בחי' עליונה יותר שהיא כנגד בחי' הכתר (הנקראת גולגלתא). והנה בבחי' החכמה אין ענין העבודה, וע"כ הארון לא היה כלי שרת שלא היתה בו עבודה, דהחכמה היא בבחי' האור העליון דהתורה ולא בבחי' ענין העבודה, משא"כ הכפורת שכנגד הכתר שבבחי' הרצון וההשתוקקות והמסיו"נ לה' (שכולם הם בחי' השייכות לבחי' הכתר), ע"כ היה בו ענין העבודה והיה הוא כלי שרת. וזוה מובן גם שמשרע"ה שהוא בבחי' הכתר עשה בעצמו את הכפורת שבבחי' הכתר ולא בני"י שאינם בדרגה זו. ועפ"ז מובנת כוונת התו"כ שאין הכפורת כיסוי לארון, דסתם כיסוי הרי הוא טפל לכלי שאותו הוא מכסה ופחות בחשיבות ממנו, אך הכפורת לא היתה כיסוי לארון אלא היתה בבחי' הכתר שמעל הארון שחשוב יותר מהארון וכנ"ל [ועפ"ז ביאר גם הא שהארון נגנז, והיינו שהארון שבבחי' הח"ס עולה בשרשו עד הרדל"א, שהיא בחי' הנקודה הגנוזה לגמרי שעתידיה להתגלות אצל משרע"ה כשנזכה לבחי' "מה היה הוא שיהיה" בביאת משה-משיח צדקנו בכ"א].

ישוב התמיהה על אחד מחכמי בראד שחיבר ספר על תקנות הבעש"ט זי"ע

כד] דיבר בנוגע לתקנת הבעש"ט לומר מאמר הזוהר "כגונא דאינון מתידין" וכו' שבפרשתנו בכל ליל שב"ק קודם ברכו, ואמר דבר פלא שיש ספר בשם בית חכמה שכתבו אחד מחכמי הקלויז הידוע דבראד הגה"ק ר' ישעיה יעקב הלוי זצ"ל (שעל ידי נס ופלא חיבר גם את הספר הנקרא "חבר פיפיות" על רמ"ח התיבות דקר"ש והשמות מ"ב

שלא לאמרו אז שלא להזכיר ענין דוי בסעודת שבת, אך מהרי"ל אבי מנהגי אשכנז נהג לומר הפיוט אף בשל"ם "ואמר דלא ידע היאך נתפשט טעות ההמון דלא נהגו לומר דוי הסר באותה סעודה כי כל ימיו ראה ברבותיו שברכו אותו" (מהרי"ל הלכות נישואין ס"ז), והנהיג מו"ר לנגן הניגון ולכוין התיבות במחשבה.

כו] ואמר מו"ר ליישב תמיהה הנ"ל בדרך אפשר עפ"י מעשה ששמע מרבו אדמו"ר מקרעטשנוף זי"ע, שסיפר שמנהגו של הגר"ח צאנזאר שבכל סעודה מסעודות שב"ק אמר איזה דבר בגנות הבעש"ט הק' (שסבר שהיו מצוה להרחיק בני ביתו ותלמידיו מהבעש"ט), והנה אחד מחכמי בראד היה הרח"ק ר' יצחק דרוביטשער זי"ע [שעליו העיד הבעש"ט הק' שנשמתו היתה נמוכה בתכלית יותר מכל נשמות בני דורו, והוא בעבודתו הק' הגביה את נשמתו למעלה למעלה עד שזכה לאיזה תקופה להיות צדיק הדור ובבחי' הרשב"י שבדורו, קודם שזכה לזה הבעש"ט. וסיפר הבעש"ט שבאותה תקופה שהיה הר"י דרוביטשער צדיק הדור, אם היה הר"י אומר פשט בזוה"ק והוא היה אומר פשט אחר בזוה"ק, אזי על אף שהפשט שלו היה יותר פנימי ויותר מכוון לאמת, בכ"ז בשמים היו מסכימים לפשט שאומר הר"י היות שהוא עתה צדיק הדור והלכה כמותו], ובנו של הרח"ק הנ"ל ה"ה הרח"ק הרי"מ מזלאטשוב זי"ע והוא ג"כ למד עם אביו הק' והיה לתקופה מלומדי בראד, ואח"כ זכה להתקרב ולהיות אחד מהחבריא קדישא של מרן האלקי רבינו הבעש"ט הק', ואחר שנתקרב לבעש"ט הק' בא פעם לבראד לבקר את אביו, ואכל אז את כל סעודות שב"ק אצל ראש הישיבה הגר"ח צאנזאר, שהיה אוכל הסעודות ביחד עם

וע"ב שבהם) ובסופו פירוש שער האחד על מאמר כגונא ופירוש מעלי שכתא על קפיטל ק"ז, שגם אותו תיקן הבעש"ט לומר לפני מנחה בעש"ק, ולכא' צ"ל דהטעם שכתב פירוש על ב' דברים אלו במיוחד הוא משום שגם אצל חכמי הקלויז נתקבלו תקנות הבעש"ט הנ"ל, אך באמת הוי דבר פלא שהרי ידוע שחכמי קלויז בראד היו מתנגדים גדולים לחסידות, וראש הישיבה של הקלויז הגאון ר' חיים צאנזאר (זי"ן בפת"ח להבדילו ממרן בעל הד"ח מצאנז זי"ע) גם הוא היה מתנגד גדול לבעש"ט [אך הבעש"ט הפליג בגדלותו ואמר עליו שהוא ניצוץ נשמת התנא ריב"ז (שם הגדולים החדש ערך ח' אות ד'), והיה שולח שליחים לספר לו דברים שישמחו ויבדחו את דעתו], וא"כ איך יתכן שתתקבל אצלם תקנת הבעש"ט הנ"ל.

גדולת חכמי בראד (והנהגת מו"ר לגבי דוי הסר בשב"ק)

כה] ואגב אורחא סיפר מו"ר מגדולת חכמי קלויז בראד, שהיו לומדים תורה כ"ד שעות רצופות במשמרות שאינן פוסקות, והבעש"ט הק' העיד שהשכינה שורה שם בקביעות, והיו חכמי בראד גדולים בנגלה ונסתר (וכידוע שגם גאון הדור הנוכ"י למד שם בצעירותו וללמד על הכלל כולו יצא), והיו מתפללים עם כל כוונות האריז"ל אף שהיו התפילות בנוסח אשכנז, והיינו שתיבות שיש עליהן כוונות מהאריז"ל ואינן מופיעות בנוסח אשכנז היו מכוונים אותן במחשבה [ואמר מו"ר שהוא הנהיג כעיי"ז לגבי אמירת פיוט "דוי הסר" בברכת הזימון בסעודה שלישית בשבת שבע ברכות, שמחבר הפיוט דונש בן לברט היה אדם גדול והוא חיבר הפזמון "דרור יקרא", ובליקוטי מהרי"ח (ח"ג דף קל"ה ע"ב) כתב שיש נוהגין

והשיבוני זו היא עניית "יהא שמיה רבא" וכו' שענית ועתה עלתה למרומים, ומרוב הקדושה שבה אמרת אותה לא נצרכה לשום זיכוך וטיהור. ואם "יהא שמיה רבא" שאמרתי אני, שאינני רק אחד מתלמידיו של מורי ורבי הבעש"ט הק', היא כ"כ קדושה וטהורה שאין שום מלאך צריך לגשת ולטהר אותה, מזה תוכלו לקבל שמץ השגה מגדלותו של רבי הבעש"ט הק' שזכיתי להתקרב אליו ונוכחתי שגבהה מעלתו לאין ערוך ממני, ובודאי שהוא גדול גם בכל חדרי התורה"ק בנגלה ונסתר, אלא שהוא מסתיר עצמו מכס. ואמר מו"ר שמסתמא השתדל הרי"מ לגלות לחכמי בראד את גדלותו של הבעש"ט הק' בעוד דרכים ואופנים, ואולי לבסוף זכה והצליח להוכיח לכל חבריו חכמי הקלויז את גדלותו של הבעש"ט הק' עד שגם הם קיבלו את תקנות הבעש"ט של אמירת הודו וכגונא.

הפלטת ההתעוררות שהיתה בתפילת מנחה בעש"ק ובאמירת כגונא אצל רבי האדמו"ר מקרעטשנוף זי"ע והביאור לזה

כח] וסיפר עוד שרבו כ"ק האדמו"ר מקרעטשנוף זי"ע היה מפליג הרבה בגודל ההתעוררות העצומה עד כלות הנפש שהיתה אצל זקינו המהרא"ז מקרעטשנוף באמירת כגונא בנוסח קרעטשנוף הידוע, עד שהיה תמה בפני מו"ר האם יש אפשרות בעולם להתעורר באמירת כגונא בנוסח אחר יותר מאשר בנוסח הנ"ל. והנה כידוע דבר שצדיקים משבחים בו צדיקים שקדמו להם הרי גם הם מיוחדים בו, וכידוע שכן היה אצל האדמו"ר מקרעטשנוף שבכל ליל שב"ק ראו אצלו התגלות אלוקות גדולה, והיה מרומם עמו את כל מתפללי ביהמ"ד בתפילת מנחה

חכמי הישיבה, ובסעודת ליל שב"ק אמר הגר"ח על הבעש"ט שאינו יודע כלל בחכמת הקבלה, והתאפק הרי"מ ולא ענה כלום, וכן היה שוב בסעודת עתיקא קדישא ושוב לא ענה הרי"מ כלום, אך כשהזכיר הגר"ח ע"ז פעם שלישית בסעודת רעד"ר"ע, פנה הרי"מ לראש הישיבה ולחכמיה ואמר ברצוני לספר לכם מחזה שראיתי בעליית נשמה שעשיתי (ואמר מו"ר שדבר זה של עליית נשמה היה ידוע אצל חכמי בראד, ולא היה זה מן התימה לומר כן בפניהם שהיו גם הם גדולים וכל אחד מהם היה ראוי לעשות כן בעצמו, ולא היה אצלם לפלא לשמוע מחברים הרי"מ שעשה עליית נשמה).

כז] וסיפר הרי"מ לגר"ח ולחבריו בחזיוני והנה אני רואה את תפילות

בנ"י עולות בעמוד העליה למעלה [וכידוע מספרי קבלה והסידות שיש בעולמות העליונים משל ובחי' של עמוד מעולם לעולם שדרכו עולות התפילות, ואי' שעמוד זה מסובב בכעין בחי' מדרגות שמסתובבות ועולות סביב העמוד הנקרא בלשון ספרי החסידות "שווינדעל טרעפ" (ועיין במאמרי רבינו בעה"ת והצ"צ זי"ע שהביאו בשם הבעש"ט הק' שבמשל זה של השווינדעל טרעפ יש סודות נוראים בעומק עפ"י הסוד ואכמ"ל), ועל המדרגות העולות סביב העמוד עומדים מלאכים שתפקידם לזכך ולטהר את התפילות העולות, וכל תפילה שעולה במדרגות מקבלת תוספת טיהור וזיכוך בכל מדרגה מהמלאך העומד על מדרגה זו, ובהיותי מתבונן במחזה עליון זה והנה אני רואה שלהבת אש עצומה העולה בתנופה ובמהירות מלמטה, והמלאכים אינם צריכים לגשת לטפל בה, אלא היא מטפסת במהירות ועולה כל העליה ללא שום צורך בזיכוך וטיהור מהמלאכים, ושאלתי את המלאכים מה היא שלהבת זאת שעלתה עתה,

דעש"ק ובקבלת שבת ובאמירת כגונא באופן מפליא ומיוחד.

כט] וביאר מו"ר שלכל צדיק יש עבודה פרטית שבה מתבטא תפקידו המיוחד להשפיע בעולם, וענינו המיוחד להשפיע לעולם בגילוי של האדמו"ר מקרעטשנוף היה בחי' ההתקשרות והחיבור והעלאת ספי' הבינה (שבבחי' האש וההשתוקקות והעליה בעבודה"י) לבחי' החכמה (שבבחי' האור האלוקי דהיהוד היורד ומתגלה מלמעלה), וכידוע לכל אלו שזכו להסתופף בצילו שראו אצלו את אש העליה בהתחדשות והתלחמות עזה ותמידית ברגש גדול בכל עניני עבודה"י, וכמו שראה כן אצל זקינו מהרא"ז שהיה דבוק אליו בכל נימי נפשו, והוא הוסיף על כל זה חידוש מדיליה, שלא קיבל מכית אבותיו ורביתיו, שקיבל ע"ע את ספר התניא קדישא לבחי' רבו המובהק, וכידוע שכל ימי חייו הגה בספה"ק

הזה ולמד ולימד בו לרבים בכל יום (וכ"כ בצוואתו הק' לבניו שימשיכו בזה), והשכיל לשלב להפליא בין רגשי הלב בעבודה"י שבבחי' אש הבינה לבין עבודת המוחין דגדלות והארת היהוד שמאירה בכל דרכו של רבינו בעל התניא זי"ע. וע"כ עיקר הגילוי וההשפעה שלו בעולם היה בעבודת ליל שב"ק, שעפ"י קבלה עבודת ליל שב"ק מיוחדת לבחי' חיבור ששת ימי החול שבבחי' הבינה עם בחי' יום השב"ק שבבחי' אור החכמה, ובוה מובן מה שראו אצלו עבודה מיוחדת במנחה דעש"ק (שהיא בבחי' הכתר דימות החול ותחילת העליה דשב"ק) ובאמירת מאמר כגונא (שאמירתו בלשון ארמי מיוחדת לענין העלאת ימות החול לבחי' הקדושה של שב"ק שבבחי' לה"ק), שבמקומות אלו מסיימים את עבודת ששת ימי החול ומעלים אותה לעבודת שב"ק, שזו בחי' עיקר נקודת עבודתו הק' במשך ימי חייו וכנ"ל, זי"ע ועכ"י אמן.

בקידושא רבא

התעלות למעלות עליונות ע"י צער ויסורים
ל] אמר שאנו אוהזים עתה בספה"ק סיפומ במעשה ח' מעשה רב ובן יחיד נושאל אחד התלמידים שהלא בשבוע שעבר אמר שאנו אוהזים במעשה ד', והשיב שאמנם אז אחזנו בעבודתנו במעשה ד' ועתה אנו אוהזים בבחי' מעשה ח' שהוא כנגד התיקון הח' – תיקון נוצר חסד (וכמו שביאר כמ"פ שי"ג המעשיות שבסיפומ הם כנגד י"ג תיקוד"ד וכו'). וביאר ענין הרב שלא היו לו בנים, ואח"כ זכה לבן יחיד שהיה בדרגה גבוהה (שזכה לבחי' המאור הקטן, שהגאולה היתה תלויה בו וכו'), ואמר שזו הוראה לכל אחד שכשעובר עליו איזה ענין של צער יכול עי"ז

לזכות לעלות למדרגות גבוהות (כמו הרב שהיה לו צער בהיותו חשוך בנים, ואח"כ זכה לבן כעל נשמה גבוהה שהגאולה היתה תלויה בו, שמדרגות הבן נשתלשלו מצער האב, וכ"ש שיכול האדם עצמו להתעלות הרבה ע"י הצער שעובר). והזכיר מש"כ המגיד מקאזניץ זי"ע (תהילים ילקוט ישראל עה"פ "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום" שבפרק ג' מתהילים) שכשעבר על דהע"ה הצער הגדול מבנו אבשלום כתיב ביה "יהי דוד בא עד הראש" (שמואל ב' ט"ו, ל"ב), ופירש המגיד שרדיפות שרודף הבן את אביו מביאות צער עצום שאין לתאר, וכשקיבל דהע"ה צער זה באהבה ובאמונה זכה לעלות אל ראש העליון דהרדל"א, ומבאר בזה מאמר חז"ל (פנהדרין ק"ז ע"א)

ולא הוא אף שהוא היה בדרגה גבוהה מהם. והזכיר את דברי כ"ק הבית ישראל זי"ע (שבמוצש"ק הילולא רבא ידיה) שאמר על הא דא"י "בא ליטהר מסייעין אותו" (שבת ק"ד ע"א), דהיינו ששולחים לו חברים טובים שיסייעוהו. וביאר דאף שהחברים היו פחותים בדרגה מהבן היחיד והיו בבחי' הנח"י לעומתו, מ"מ ענין העצות קשור דייקא לנח"י כידוע שב' הכליות היועצות הן כנגד הנצח וההוד. והסביר עוד עפ"י קבלה דהבן היחיד זכה אמנם לעסוק באופן חזק בשקידת התורה ובתפילה, שזה בבחי' שעלה למוחין דאבא (תורה) ואמא (תפילה), אולם מוחין דאור"א עדיין אינם בבחי' מוחין דהכתר, אך לנח"י יש קשר עם הכתר (ובסוד המובא בכוונות דתיבות א-ל-עליון – כתר, ומביא גואל לבני בניהם – נח"י, עיין בזה בשער הכוונות ואכמ"ל) [ובבחי' נעוץ סופן בתחילתן, שאור העליון דצדיק האמת מתקבל יותר אצל האנשים הפשוטים והתמימים שבבחי' כתר מלכות, וכן אי' (כ"ב פ"ג ע"ב) שהראש נמכר עם הרגלים וביארו בזה בספרי חסידות חב"ד שיש קשר מיוחד בין הנח"י שהיא בחי' הרגלים לבחי' הראש וכנ"ל], וע"כ דייקא החברים שבבחי' נח"י השיגו האמת.

מנוחה אלוקית בהתקשרות לצדיק

לב] ואמרו לו החברים שאם הוא רוצה לזכות למנוחה אמיתית בנפשו צריך להתקשר לצדיק האמת, שהוא בבחי' הכתר שאצלו ימצא מנוחה לנפשו, שהמנוחה היא ע"י בחי' אור ההשראה האלקית של בחי' הכתר [כמו שתירגם יונתן על הא דכתיב בנבואת ירמיהו לברוך בן נריה "מנוחה לא מצאתי" – "ונבואה לא אשכחית" שלא זכה להשראה האלקית]. והיינו שאף אדם שזוכה מכח שקידתו בתורה"ק ועבודתו את השי"ת באמת

"ביקש דוד לעבוד עבודה זרה", דהיינו שביקש אז לעקור כל הע"ז מן העולם בכח עליותו לרדל"א (אלא שהושי הארכי מען שאין לו היכולת לזה, שהיות שאבשלום בא מפגם דאשת יפ"ת לא יתכן שמוזה יגיע העולם לתכלית התיקון) [וציין מו"ר גם לדבריו המופלאים והנוראים של הגה"ק מקאמרנא (בהוספות שבסוף היכל הברכה דף ר"ז ע"ב) שכתב שע"י קבלת ביזיונות וגידופים באהבה יכול לזכות למדרגות עליונות ונוראות מאד, וזל"ק "ותשיג השגה מה שלא השיג ר"ע וחבריו ויותר תשיג ממרן האר"י (!) בעת שתקבל חירופים וגידופים באהבה וחיבה וחלישות דעת ויהיה לכך מלא אור וחדוה ואהבת ישראל ודביקות השי"ת ותורה ותפילה ולא יתן האזנה אלא לדברים טובים ולא יעשה כך שום רושם שום דיבור רע כי הכל הבל והכל מושגה מאת השי"ת" עכ"ל"ק]. ואמר מו"ר שאף שבודאי הדברים האמורים שם אינם כפשוטם, מ"מ כוונתו מבוארת שרצה להפליג מאד בגודל קבלת יסורי החירופים וצער הביזיונות באהבה, והוא בבחי' המוכא כאן שע"י עבודה נשגבה זו יכול לעלות עד הרדל"א. ואמנם בודאי עדיף יותר לזכות לעלות במעלות העליונות בדרכים מתוקות, היינו ע"י עמל התורה"ק ועבודה"י בדבקות ואהבה ושמחה, ולא בדרך הקשה דצער ויסורים, אך מ"מ מי שכבר באו עליו צער ויסורים ינצל אותם וישתדל להתחזק באמונה ולקבלם באהבה וכך יוכל לזכות על ידם למדרגות עליונות ונשגבות מאוד.

מדוע דייקא החברים של הבן היחיד השיגו עצת האמת

לא] עוד ביאר בהמשך המעשה ששאל הבן היחיד בעצת חבריו ע"ז שמרגיש חסרון ואינו יודע מה הוא וכו', ויעצו לו לנסוע לאותו צדיק, שהם השיגו האמת

לד' ואמר שאשרי מי שמתגורר ליד הוריו ויכול לזכות להיכנס לבקרם מידי יום ביומו ולקבל בזה כל יום פני שכינה וסיפר שכן נהג כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע שביקר כל יום את אמו, וכן ציוה הסטייפלער זצ"ל לבנו הגר"ח שליט"א שיכנס לביתו כל יום לבקרו, ובתחילה סבר הגר"ח שכוונתו עבור כיבוד אמו, וע"כ כשנפטרה אמו פסק מלכבד כל יום, אך הסטייפלער פירש לו שכוונתו היתה גם עבור עצמו, וכן קיים הגר"ח עד יומו האחרון באביו, שהיה נכנס אליו כל יום (והיה לומד עמו הסטייפלר בכל יום לקיים מצות "ולמדתם אותם את בניכם"), ומי שמתגורר הרחק מאביו ואמו לכה"פ יעשה עמם קשר בכל שבוע כפי רצון הוריו.

לה' ומי שרואה שהמוחין שלו סתומים ואינו מתעלה בהשגת חלקו בתורה"ק, או שאינו זוכה לגילוי אלקות שבתורה"ק, או שלבו סתום מהתעוררות בתפילה, אחד הדברים העיקריים שעליו לתלות בו סתימות המוחין והלב הוא בחסרון ככיבוד אביו ואמו [שנקראת בחז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א) "חמורה שבחמורות" שצריך הרבה דקדוק וזהירות שלא להיכשל ולעבור על מצוה זו], שע"י כיבוד אב זוכים להשגת נסתר שבתורה ולגילוי האלקות שבתורה (שהיא מוחין דאבא), וע"י כיבוד אם זוכים לנגלות שבתורה"ק ולהתעוררות הלב בתפילה (מוחין דאמא) [והוסיף מו"ר בדרך אגב שכיבוד חמיו וחמותו הוא בבחי' מוחין דישסו"ת (ישראל סבא - חמיו ותכונה - חמותו), וכידוע מהאריז"ל הם מקושרים עם מוחין דאבא ואמא, ואמנם יש הפוסקים שכבוד חמיו וחמותו הם מודאו' וכמו כאו"א (הרדים ריש פי"ב וריש פט"ז, וכן דייקו ממש"כ באגרת הגר"א "וגם באתי לבקש לאשתי שתכבד לאמי כמו

למדרגות גדולות, מ"מ שלמות תיקונו שבבחי' הגאולה של נשמתו תלויה דייקא בהתקשרות לצדיק האמת שהוא בבחי' שבת קודש (כמו שנקרא הרשב"י "שבת דכולהו יומין"), שכמו שתיקון כל ששת ימי המעשה (שבבחי' כל סוגי העבודות שבעולם) הוא דייקא ע"י שב"ק - תכלית מעשה שמים וארץ, ה"נ צדיק האמת הוא בבחי' שב"ק המגלה את שורש האמונה ואת נקודת יחוד ה' בתוך כל עבודה", שגילוי נקודה זו הוא המביא את ההשראה האלקית והמנוחה והגאולה הפרטית והכללית.

בגודל מעלת כאו"א ושהוא סגולה לפתוח המוחין והלב

לג' וביאר ג"כ הא ששאל הבן היחיד בעצת אביו, שאמנם בזה עשה הבן כהוגן, שכזה ששאל מאביו עצה כיבד אותו וקיים מצות כאו"א, שהיא באמת האופן הגדול ביותר לפתוח המוחין האלקיים, וכדאי' מהאריז"ל (לקו"ת פר' וירא דף כ"ז ע"ב וכטעם מצות פו"ר) שהמוחין של האדם מלוכשים בצלמים ובלבושים שמגיעים מאביו ומאמו, וא"כ מובן שכל השגות המוחין תלויות בכאו"א, ואם היינו זוכים היה אביו השליח הנכון להביאו אל תכליתו להגיע אל הצדיק, והזכיר את דברי חז"ל (תנודב"א רבה פרק כ"ז) "כל העולם של הקב"ה ואינו מבקש מכם אלא שתכבדו אביכם ואמכם", וביאר שע"י כאו"א זוכה האדם להתעלות בקלות בכל עניני עבודת ה', שזוכה ע"י להארת המוחין האלקיים דאבא ואמא [וציין עוד את מה דאי' בהקדמת התיקוני זוהר (דף ב' ע"א) "תלת עלמין נינהו תרין ירית בכבוד אב ואם ותליתא ירית באורייתא" (ואמנם יעויין במפרשים שם שכתבו כמה פירושים בזה, אך לכל הפירושים חזינן מדברי התקו"ז גודל המצוה דכאו"א)].

שכתוב בתורה" דמשמע דלדעת הגר"א כיבוד חמיו וחמותו הוא חיוב מדאורייתא. ועוד הוסיף מו"ר שכ"ק אדמו"ר מפאשורסק שליט"א אמר לו פעם בשם הרמב"ן שכשם שאסור להרוג את אביו ואמו הבאים במחתרת משום שבודאי אינם מתכוונים להרוג את בנם וע"כ אין אצלם הדין דהבא להרגך וכו', ה"נ הוי כן לגבי חמיו וחמותו הבאים במחתרת).

בנוגע לעניני קניני הנצח אסור להתייחס לדברים חיצוניים

לז] אולם במעשה דידן היתה הבחי' המובאת בקבלה שנתקצרו רגלי או"א (עיי' בע"ח דף ט"ז ע"ג בהגהת הצמח שכשאו"א אינם נותנים מוחין רגליהם קצרים ואכמ"ל), ולא זכה אביו להשגת האמת והרחיקו מן מהצדיק משום שנגרר אחרי נגיעה חיצונית של כבוד. וביאר קצת עפ"י דברי חז"ל (ב"מ נ"ט ע"א) שהזהירו שההולך אחר עצת אשתו נופל בגיהנום, ומבארת הגמ' דהיינו במילי דשמיא, והביאור הפנימי בזה שבמילי דשמיא, שהם ענינים שתלוי בהם התיקון הפנימי והנצחי של האדם, אסור לו ללכת אחרי עצת אשתו משום שדעת נשים קלה, והיינו שבדברים פנימיים אסור ללכת אחרי עצת מי שדעתו קלה שמתייחס לדברים טפלים אף כשעוסקים בדברים שחיי הנצח תלויים בהם, וה"נ אביו מנע אותו מהתקרבות לצדיק בטענות חיצוניות וטפלות שאי"ז לפי כבודו והוא מיוחס ממנו, ומזה היה צריך הבן להבין שנפל אביו בעצת הנחש שמרחק את האדם מהתכלית הנצחית בדברים חיצוניים, ולא היה צריך לשמוע בזה לעצת אביו [ועיי' בזה בהשמטה שבריש לקו"מ ח"ב עה"פ "אחד היה אברהם" (יחזקאל ל"ג, כ"ד) שיש לעמוד בעבודה"י אף כנגד כל משפחתו, וכמו אברהם העברי שכל העולם מעבר זה והוא מעבר אחר], אלא היה עליו

למעון לאביו (בדרך כבוד) דאנו עוסקים בביקוש חיי הנצח, שאני מרגיש בנפשי שיש חסרון בתורתי ובעבודתי, וחסרון כזה הלא הוא פגם והפסד נצחי, ומה שייך להסתכל בכה"ג על הבלים ככבוד ויהוש וכו' [ואמנם יש לדעת שבכה"ג שמחמת ההכרח אינו שומע לאביו ולאמו בדברים הפנימיים והנצחיים, צריך להוסיף ולכבדם יותר בשאר דברים, דמכיון שיש קצת חשש שאחרי שעובר על דברי או"א יבוא להקל ראשו בכאו"א ע"כ צריך להדר יותר בכאו"א לגבי שאר דברים].

כשהוזר לשקידת התורה"ק יזכה שתחזור התורה"ק לעסוק בתיקונו

לז] אך הבן נפל והתפתה לשמוע לעצתו המוטעית של אביו ופרש מתיקונו, אולם אח"כ התחזק ושב לתלמודו בהתמדה ואז הרגיש שוב החסרון בעבודתו. וביאר מו"ר שאף אחרי הנפילה שנפל הבן ושמוע לקול עצת הנחש שריחקו מהצדיק, מ"מ ע"י שחזר לתלמודו שוב החזירה אותו התורה"ק אל האמת, ושוב זכה לשמוע את קריאת התורה"ק אליו שעליו לבקש את התכלית ואת התיקון האמיתי שלו ולא להסתפק בלימוד בהתמדה. והזכיר את דברי מוהרנ"ת בכמה מקומות (כגון בלקוה"ל הל' בציצת הפת ה"ב אות י"ג ואות כ"ב) על כוחה הגדול של התורה"ק להציל את האדם מכל הנפילות ולהביאו לתיקונו השלם אם יברר ויחזור אליה "כי התורה היא בחי' נהר שאינו פוסק וכמעין המתגבר שאין שום טומאה ולכלוך יכול להתקיים כנגדה, כי כל הטומאות והגילולים שבעולם היא שוטפת אותם ומבטלת אותם ברגע קלה, רק שהעיקר שיהיה חזק בזה, כי אח"כ הם חוזרים ומתגברים ביותר, וצריך לחזור ולברוח אל התורה, וכן בכל פעם, וזהו בחי' קבעת עתים

התורה בראוי, שרק היא העצה שתביא אותו לתיקון האמיתי.

לח] והכי נמי במעשה דידן, שמכיון שחזר הבן לתלמודו בהתמדה, חזרה התורה"ק להשתדל עמו להביאו לתיקונו הנצחי, וע"כ פרשתנו שעוסקת בבניית המשכן, שמרמז על תיקון כל יהודי שעליו ליכות לתכלית הנצחית להיות מרכבה לשכינה הק', פותחת בציווי "ויקחו לי תרומה", שמרמז על תורה מ' (כדאי בבעה"ט), והיינו שהדבר הראשון שבו מתחילה בניית המשכן הפרטי של כל אדם הוא שיקח את עצמו לקבלת התורה"ק שניתנה במ' יום, שע"י שיקבל ע"ע עול תורה תחזיר אותו התורה"ק בתשובה באהבה ותקשר אותו אל שורש נשמתו ואל צדיק האמת (כמש"כ בלקוה"ל הנ"ל באות כ"ג "שצריך כל אדם לכיון דעתו תמיד בפרט בעת עוסקו בתורה שיהיה נמשך עליו ההארה מהצדיק האמת שעוסק תמיד לעורר ולהאיר שרשי נשמות ישראל ע"י עוסקו בתורה"), שזה בבחי' הבאת המשכן אל משרע"ה שהוא יקים את המשכן הפרטי והכללי, ועי"ז נזכה ל"ושכנתי בתוכם" – "בתוך כל אחד" בב"א.

לתורה, 'קבעת' דייקא, שיהיה עסק התורה בקביעות גדול, אפילו מי שאינו עוסק בתורה כל היום כי אם איזה עתים ושעות, עכ"פ צריך ליזהר שיהיו אלו העתים והשעות בקביעות גדול בכל יום הוק ולא יעבור, כדי שיברח בכל פעם למקור מים חיים המטהרים מכל הטומאות והבגדים הצואים, כי "באמת עיקר המלחמה כנגד היצה"ר הוא רק ע"י התורה, כמ"ש רבותינו ז"ל 'אם פגע בך מנוול זה משכחו לביהמ"ד' וכו', וע"כ קראו מנוול כי עיקר התגברותו ע"י הניווול של הבגדים הצואים, והתיקון הוא ע"י מימי התורה, וכמו ששמעתי מפיו הק' ז"ל שאמר 'נכספתי מאוד להמשיך העולם אל עשיה, דהיינו שיהיה חיוב לכל אחד בכל יום ללמוד כך וכך כפי ערכו, ושאלתי אותו אז הלא יש בנ"א בעלי עבירות רח"ל, השיב בלשון גערה קצת 'אין אתה יודע כח הגדול של התורה, וכוונתו היתה שאפי' מי שנלכד בעבירות ח"ו וכו' אעפ"כ אם היה קובע לו שיעורים קבועים לתורה בכל יום ויום היה כח התורה מתגבר עד שגם הוא היה נתתקן ויוצא מהם סוף כל סוף" (עיי"ש מה שמאריך ומרחיב שאף שאר העצות שנתנו חז"ל כמו יזכיר לו יום המיתה וכו', הכל רק בכדי להחזירו ללימוד

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

